

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2021

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:50

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
CC BY-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-263-736-9

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto
Kannen kuva: Jetro Staven

Helsinki 2022

Liikuntatoimi tilastojen valossa Perustilastot vuodelta 2021

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2022:50		Teema	Liikunta
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Yhteisötekijä	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	95

Tiivistelmä

Liikuntatoimi tilastojen valossa – julkaisuun kootaan opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualueen toimialaan kuuluvia perustilastoja. Tähän julkaisuun on koottu tiedot vuodelta 2021.

Julkaisussa ilmenee talousarviossa olevien liikuntatoimen määrärahojen kohdennus ja käyttö. Opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa valtion tukea kuntien liikuntatoimintaan, liikuntapaikkarakentamiseen, valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan, liikuntaa edistäville valtakunnallisille järjestöille ja liikunnan aluejärjestöille, seuratoiminnan kehittämiseen, liikunnallisen elämäntavan hankkeisiin elämäntavan eri vaiheissa, huippu-urheilun kehittämiseen, soveltavaan liikuntaan, liikuntatieteeseen ja liikuntatieteelliseen tiedonvälitystoimintaan, antidopingtoimintaan ja liikunnan eettiseen toimintaan sekä liikunta-alan kansainväliseen toimintaan.

Aikaisemmista vuosista poiketen kuntien liikuntatoiminnan luvut ovat puutteelliset Valtiokonttorin teknisten ongelmien takia.

Asiasanat liikunta, urheilu, liikuntatoimi, liikuntahallinto, liikuntatoimen tilastot

ISBN PDF 978-952-263-736-9 **ISSN PDF** 1799-0351

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-736-9>

Idrottsverksamheten i statistikens ljus Grundläggande statistik från 2021

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:50**Tema**

Idrott

Utgivare

Undervisnings- och kulturministeriet

Utarbetad av

Undervisnings- och kulturministeriet

Språk

finska

Sidantal

95

Referat

Idrottsverksamheten i statistikens ljus är en sammanställning av grundläggande statistik inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde för idrott. Publikationen innehåller uppgifter från 2021.

Av publikationen framgår hur anslagen för idrottsverksamhet i statsbudgeten har riktats och använts. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar statsunderstöd för det kommunala idrottsväsendet, byggande av idrottsanläggningar, verksamheten vid riksomfattande och regionala idrottsutbildningscentrum, riksomfattande organisationer som främjar motion och idrott och regionala idrottsorganisationer, utveckling av föreningsverksamhet, projekt som stöder en motionsinriktad livsstil i olika livsskedan, utveckling av elitidrott, anpassad motion och idrott, idrottsvetenskap och idrottsvetenskaplig informationsspridning, antidopningsverksamhet och etisk verksamhet på idrottens område och för internationell verksamhet på idrottens område.

Avvikande från tidigare år är siffrorna som gäller kommunernas verksamhet inom motion och idrott bristfälliga på grund av tekniska problem vid Statskontoret.

Nyckelord

statistik över idrottsverksamhet, motion, idrott, idrottsverksamhet

---

ISBN PDF

978-952-263-736-9

ISSN PDF

1799-0351

URN-adress<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-736-9>

Sports Services in the Light of Statistics Basic Statistics for 2021

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2022:50   **Subject**   Sport

Publisher   Ministry of Education and Culture

Group author   Ministry of Education and Culture

Language   Finnish   **Pages**   95

Abstract

Idrottsverksamheten i statistikens ljus är en sammanställning av grundläggande statistik inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde för idrott. Publikationen innehåller uppgifter från 2021.

Av publikationen framgår hur anslagen för idrottsverksamhet i statsbudgeten har riktats och använts. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar statsunderstöd för det kommunala idrottsväsendet, byggande av idrottsanläggningar, verksamheten vid riksomfattande och regionala idrottsutbildningscentrum, riksomfattande organisationer som främjar motion och idrott och regionala idrottsorganisationer, utveckling av föreningsverksamhet, projekt som stöder en motionsinriktad livsstil i olika livsskedan, utveckling av elitidrott, anpassad motion och idrott, idrottsvetenskap och idrottsvetenskaplig informations spridning, antidopningsverksamhet och etisk verksamhet på idrottens område och för internationell verksamhet på idrottens område.

Avvikande från tidigare år är siffrorna som gäller kommunernas verksamhet inom motion och idrott bristfälliga på grund av tekniska problem vid Statskontoret.

Keywords   statistik över idrottsverksamhet, motion, idrott, idrottsverksamhet

---

ISBN PDF   978-952-263-736-9   **ISSN PDF**   1799-0351

URN address   <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-736-9>

Sisältö

Lukijalle	11
1 Valtion liikuntamäärärahat	12
1.1 Rahapelitoiminnan tuotot	13
1.2 Liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys	14
1.3 Talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen.....	16
1.4 Korona-avustukset	19
1.5 Budjetoidut liikuntamäärärahat vuodelle 2022	19
1.6 Rahoitusmalliuudistus.....	21
2 Kuntien liikuntatoiminta	24
2.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimintaan ja harkinnanvaraiset valtionavustukset .	24
2.2 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalous	27
2.3 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin.....	27
3 Liikuntapaikkarakentaminen	28
3.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet.....	30
3.2 Tutkimus- ja kehittämistoiminta.....	33
4 Liikunnan koulutuskeskukset	35
4.1 Koulutuskeskusten kokonaisrahoitus	36
4.2 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset.....	38
4.3 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	39
4.4 Rakentamis- ja kehittämisavustukset	40
4.5 Korona-avustukset	41
4.6 Koulutuskeskusten opiskelijamäärät	42
5 Liikunnan kansalaistoiminta	45
5.1 Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusuudistus	45
5.2 Valtionavustukset liikuntajärjestöille	46
5.3 Toimintamenot ja valtionavustukset	51
5.4 Liikunta- ja urheiluseuroille myönnetty erityisavustukset.....	59
5.5 Korona-avustukset	60

6	Liikunta-alan tiedolla johtaminen	62
6.1	Tiedolla johtamisen kehittäminen.....	62
6.2	Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	63
6.3	Liikuntalääketieteen keskuskeset ja liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta.....	64
7	Liikunta-alan kansainvälinen toiminta	67
7.1	Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	67
7.2	Yhteistyö Euroopan unionissa	68
7.3	Valtionavustukset kansainvälisiin konferensseihin ja kokouksiin.....	69
7.4	Muut avustukset kansainväliseen toimintaan	69
8	Huippu-urheilu	70
8.1	Urheilijoiden apurahat ja urheilijaeläkkeet	74
9	Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta	76
9.1	Valtionavustukset eettiseen toimintaan	77
9.2	Kuntodoping	80
10	Liikunnallinen elämäntapa	82
10.1	Kansallinen ja eurooppalainen yhteistyö liikunnallisen elämäntavan edistämisessä.....	84
11	Liikunnan yhdenvertaisuus	86
11.1	Soveltava liikunta ja vammaisurheilu	87
12	Valtion liikuntaneuvosto	91
	Lähteet	94

Taulukko ja kuvioluettelo

1. Valtion liikuntamäärärahat

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahat rahapeli-toiminnan tuotoista vuonna 2021 (%)

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat rahapeli-toiminnan tuotoista 2017–2021 (milj. €), indeksikorjaamaton

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahat 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat 2017–2021, indeksikorjattu JMHI 2010=100

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 2017–2021 (1 000 €), indeksikorjaamaton

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2021

Taulukko 6. Liikuntatoimeen budjetoidut määrärahat vuodelle 2021

2. Kuntien liikuntatoiminta

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset, investoinnit sekä valtionosuudet ja -avustukset 2017–2021, indeksikorjattu JMHI 2015=100 ja RKI 2015=100

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja valtionosuudet asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2021

3. Liikuntapaikkarakentaminen

Taulukko 9. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100 ja RKI 2010=100

Kuvio 2. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100 ja RKI 2010=100

Kuvio 3. OKM:n liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2021.

Kuvio 4. AVI:n liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien avustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2021

Taulukko 10. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset AVI-alueittain vuonna 2021 (€)

Taulukko 11. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemukset ja myönnetyt avustukset AVI-alueittain vuonna 2021

Taulukko 12. Kustannusarvioltaan yli 700 000 €:n liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa esiintyvät liikuntapaikkatyypit 2017–2021 (lkm)

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuonna 2021

4. Liikunnan koulutuskeskukset

Taulukko 14. Valtion kokonaisrahoitus valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2021 (€)

Taulukko 15. Valtion kokonaisrahoitus alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2021 (€)

Taulukko 16. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön (vs) suoriteperusteinen valtionosuus (vos) ja opiskelijavuorokaudet vuonna 2021

Taulukko 17. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön (vs) suoriteperusteinen valtionosuus (vos) ja opiskelijapäivät vuonna 2021

Taulukko 18. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt rakentamisavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu RKI 2015=100

Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt kehittämisavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten korona-avustukset vuonna 2021

Taulukko 21. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2021 (hlöä)

Taulukko 22. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2021 (hlöä)

5. Liikunnan kansalaistoiminta

Taulukko 23. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin 2021 (lkm)

Taulukko 24. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Palvelujärjestöt.

Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Muut liikuntaa edistävät järjestöt.

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Liikunnan aluejärjestöt.

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021. Lajiliitot.

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021. Liikuntajärjestöt: Muut liikuntaa edistävät järjestöt.

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021. Liikuntajärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021. Liikuntajärjestöt: Liikunnan aluejärjestöt.

Taulukko 32. Seuratukihakemukset ja myönnettyt tuet 2017–2021

Taulukko 33. Liikunta- ja urheiluseuroille myönnettyt korona-avustukset vuonna 2021

6. Liikunta-alan tiedolla johtaminen

Taulukko 34. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2021

Kuvio 5. Valtionavustusta saaneet uudet ja jatkuvat liikuntatieteelliset tutkimusprojektit 2017–2021 (lkm)

Taulukko 35. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2021 (€)

7. Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta

8. Huippu-urheilu

Taulukko 36. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

Kuvio 6. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

9. Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta

Taulukko 37. Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan myönnetyt määrärahat 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

Taulukko 38. SUEK ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2021 (lkm)

Taulukko 39. SUEK ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2021 (lkm)

Taulukko 40. Dopingtestit ja -rikkomukset 2017–2021 (lkm)

Taulukko 41. Dopingrikokset ja takavarikoidut dopingaineet 2017–2021 (lkm)

10. Liikunnallinen elämäntapa

Taulukko 42. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen rahapeloiminnan tuotoista myönnetyt määrärahat vuonna 2020–2021 (€), indeksikorjaamaton

11. Liikunnan yhdenvertaisuus

Taulukko 43. OKM:n soveltavaan liikuntaan, ikääntyneiden liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdentamat avustukset 2017–2021 (€), indeksikorjaamaton

Kuvio 7. Soveltavan liikunnan avustusmuodot.

12. Valtion liikuntaneuvosto

Kuvio 8. Valtion liikuntaneuvoston rakenne.

LUKIJALLE

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2021 -julkaisuun on koottu opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastualueen toimialaan kuuluvia perustilastoja vuodelta 2021.

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan rahapelitoiminnan tuotoista sekä valtion yleiskatteisista budjettivaroista. Veikkaus Oy:n rahapelituotot ovat valtiontalouden kehyyksen ulkopuolista tuloa. Liikuntatoimen rahoitus rahapelituotoista perustuu arpajaislakiin (1047/2001). Veikkauksen tuottokehitys oli laskusuunnassa jo ennen koronapandemiaa, ja pandemia vauhditti tätä entisestään. Tuottokehitykseen on vaikuttanut myös vastuullisen pelaamisen korostuminen ja pelihaittojen ehkäisemiseksi tehdyt toimenpiteet sekä kansainvälisten peliyhtiöiden toimet.

Valtioneuvoston syksyllä 2021 asettama ”Rahapelituotoilla rahoitettujen toimintojen rahoitusmalli” -hankeryhmä esitti vaihtoehdoksi muuttuneeseen tilanteeseen kokonaisuudistuksen, jossa rahapelituotot ohjataan valtion yleiskatteellisiksi tuloiksi ja nykyiset edunsaajat siirretään budjetin kehysmenettelyn piiriin. Hankeryhmä julkaisi helmikuussa 2022 ehdotuksen uudesta rahoitusmallista ja -tasosta. Uudistettu rahoitusmalli otetaan käyttöön 1.1.2024.

Tilastokirjaa on uudistettu. Lukujen tekstiosuutta on vähennetty, jotta taulukoiden informaatio nousee oleellisemmin esille. Jokaisen luvun alussa on inforuutu, jossa kerrotaan keskeisimmät luvussa käsiteltävän kokonaisuuden perusasiat ja taustat, sekä annetaan lisätietovinkkejä aiheeseen liittyvistä verkkosivuista.

Julkaisua lukiessa on hyvä muistaa, että valtion liikuntamäärärahojen ja valtionavustuksien jakaminen perustuu liikuntalakiin (390/2015). Tämän vuoksi jokaisen luvun kohdalla ei ole mainittu liikuntalakia erikseen lähteenä.

Kuntien liikuntatoiminnan luku jää valitettavasti vajaaksi kuntatiedon kokoamisessa tapahtuneiden muutoksien myötä. Valtiokonttorin järjestelmän teknisen vian vuoksi kuntien vuoden 2021 liikuntatoiminnan taloustiedot eivät olleet saatavilla siinä vaiheessa, kun julkaisua koottiin.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntayksikössä korkeakouluharjoittelunsa syksyllä 2022 suorittanut Miia Lehtimäki. Työn ohjaajana on toiminut ylitarkastaja Sari Virta.

Helsingissä 15.11.2022

johtaja **Tiina Kivisaari**

ylitarkastaja **Sari Virta**

1 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan rahapelitoiminnan tuotoista ja valtion yleiskatteellisista budjettivaroista. Valtionavustuksia myönnetään yleisavustuksina ja erityisavustuksina. Toimialan avustuksia myöntävät opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) lisäksi aluehallintovirastot (AVI) niille käyttöön asetetuista määrärahoista.

Rahapelitoiminnan tuotot ovat valtiontalouden kehysten ulkopuolista tuloa. Liikuntatoimen rahoitus rahapelitoiminnan tuotoilla perustuu arpajaislakiin (1047/2001). Varsinaisista valtiontalouden kehysten kuuluvista budjettivaroista eli niin sanotuista yleiskatteellisista budjettivaroista katetaan liikuntatoimen osalta vapaan sivistystyön valtionosuuksia valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille ja liikuntatieteellisten tutkimusten arviointikuttannuksia. Valtionavustuksia myönnetään liikuntalain (390/2015) mukaisesti.

Koronapandemia vaikutti liikuntatoimen rahoitukseen ja lisätalousarvioista on kohdennettu rahoitusta korona-avustuksiin. Lisäksi pandemialla on laajemmin vaikutusta liikunnan rahoitukseen rahapelitoiminnan tuottokehityksen kautta, jonka myötä liikunnan budjetointi tulee muuttumaan. Kokonaisuudessaan muutokset vaikuttavat vuodesta 2024 lähtien. Uudesta rahoitusmallista kerrotaan alaluvussa 1.6.

OKM jakaa avustuksia valtion liikuntamäärärahoista muun muassa:

- liikunta- ja urheilujärjestöille sekä seuroille,
- liikuntapaikkarakentamiseen,
- kuntien liikuntatoimintaan,
- liikunnan koulutuskeskuksille (urheiluopistot),
- liikunnallisen elämäntavan edistämiseen,
- huippu-urheilun edistämiseen,
- liikuntatieteelliseen tutkimukseen,
- muihin liikunnan toimintoihin.

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista perustuvat valtion talousarvio- ja tilinpäätöstietoihin. Talousarviotiedoissa on huomioitu alkuperäisten talousarviomäärärahojen lisäksi lisätalousarvioissa myönnettyt määrärahat. Tilinpäätöstiedot puolestaan kertovat lopulliset jaettujen määrärahojen summat.

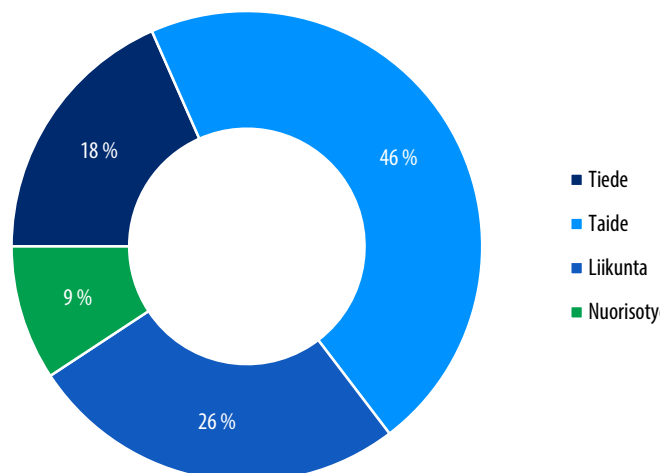
Julkaisussa esitetyt luvut ovat tarpeen mukaan indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (JMHI) 2010=100 tai 2015=100. JMHI:n käytössä sovelletaan omia kertoimiaan riippuen siitä, onko käsittelyssä valtiontalouden vai kuntatalouden piiriin kuuluvien menojen hintakehityksen tarkastelu. Liikuntapaikkarakentamisessa ja liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustusten käsittelyssä tukeudutaan rakennuskustannusindeksiin (RKI) 2010=100 tai 2015=100. Indeksikorjauksen avulla huomioidaan palvelujen ja materiaalien kallistuminen sekä rahanarvon muutokset. Indeksikorjatut luvut osoittavat liikunnan määrärahojen reaalikasvun.

1.1 Rahapelitoiminnan tuotot

Vuonna 2021 ministeriö jakoi rahapelitoiminnan tuottoja yhteensä 391,6 miljoonaa euroa. Rahapelitoiminnan tuottoja jakavat OKM:n lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö (STM) sekä maa- ja metsätalousministeriö (MMM). Arpajaislain mukaan Veikkaus Oy:n tuotoista 53 prosenttia tulee jaettavaksi OKM:lle, 43 prosenttia STM:lle ja 4 prosenttia MMM:lle.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat olleet alkuperäiset veikkausvoittovarojen edunsaajat vuodesta 1940 lähtien. Lisäksi OKM jakaa veikkausvoittovaroja tieteelle, taiteelle ja nuorisotyöhön. Vuonna 2021 liikuntatoimen osuus OKM:n jaettavista rahapelitoiminnan tuotoista oli 25,7 prosenttia, taiteen 46,7 prosenttia, tieteen 18,3 prosenttia ja nuorisotyön 9,3 prosenttia (kuvio 1).

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahat rahapelitoiminnan tuotoista vuonna 2021 (%)

Rahapelitoiminnan tuotoista liikuntatoimintaan kohdennettiin noin 102,2 miljoonaa euroa (taulukko 1). Aikaisempina vuosina liikunnan määrärahat ovat pääsääntöisesti kasvaneet. Vuonna 2020 koronapandemiasta seuranneet rajoitukset kuitenkin laskivat rahapelitoiminnasta kertyneitä tuottoja merkittävästi, mikä on näkynyt pienentyneinä määrärahoina.

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat rahapelitoiminnan tuotoista 2017–2021 (milj. €), indeksikorjaamaton. Lähteet: Hallituksen vuosikertomukset 2017–2021; Valtion tilinpäätöskertomus

Vuosi	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
2017	104,4	233,4	166,2	52,6	556,6
2018	106,2	238,8	163,3	53,3	561,6
2019	107,3	247,0	154,0	55,0	563,3
2020	71,3	182,3	100,2	36,3	390,1
2021	72,0	181,1	102,2	36,3	391,6

Huom. Yhteensä-sarakkeen tiedot on laskettu pyöristämättömillä luvuilla, eivätkä ne näin ollen aina vastaa edunsaajien pyöristettyjen määrärahojen yhteenlaskettua summaa.

1.2 Liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys

Liikuntamäärärahat ovat vaihdelleet viiden vuoden tarkasteluajanjaksolla vuodesta 2017 lähtien noin 178 miljoonan ja 217 miljoonan euron välillä (taulukko 2). Samanaikaisesti budjettivarojen osuus liikuntamäärärahoista on vaihdellut huomattavasti (taulukko 3). Ylivoimaisesti suurimmat muutokset budjettivarojen jakautumiseen ovat tapahtuneet 2020-luvulla. Muutoksen taustalla on hallituksen päätös jakaa valtion budjettivaroista entistä enemmän varoja liikuntatoimeen.

Vuonna 2021 valtion jakamat liikuntamäärärahat olivat yhteensä noin 217,3 miljoonaa euroa, joista rahapelitoiminnan tuotot kattoivat noin puolet. Määrärahoista 115,6 miljoonaa euroa tuli budjettivaroista, mikä on 53,2 prosenttia kokonaismäärärahasta. Budjettivaroista noin 23,5 miljoonaa on osoitettu kolmivuotisena siirtomäärärahana Liikkuvat-ohjelmiin ja liikuntapaikkarakentamiseen. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin kattaa määrärahana budjettivaroista noin 26,8 miljoonaa euroa. Lisäksi budjettivaroista jaettiin hallitusohjelman mukaisesti erilliseltä momentilta 6,2 miljoonan euron kolmivuotinen siirtomääräraha liikunnan ja huippu-urheilun edistämiseen.

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahat 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100.

Lähteet: Hallituksen vuosikertomukset 2017–2021, tilinpäätöslaskelmat; valtion talousarvioesitykset

Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös, indeksikorjatut määrärahat
2017	179 423 000	178 561 525	187 924 301
2018	173 433 000	171 794 942	179 125 709
2019	159 941 000	159 302 306	163 670 742
2020	192 406 000	190 728 592	194 183 820
2021	218 257 000	217 314 747	217 314 747

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat 2017–2021, indeksikorjattu JMHI 2010=100

Vuosi	Budjettivarat (€)	Indeksikorjatut budjettivarat (€)	Osuus liikunta- määrärahoista (%)
2017	12 326 000	12 972 307	6,9 %
2018	8 494 000	8 856 453	4,9 %
2019	5 274 000	5 418 625	3,3 %
2020	90 517 698	92 157 511	47,5 %
2021	115 616 281	115 161 281	53,0 %

2020–2021 sis. Uuden momentin 29.50.56. Liikunnan ja huippu-urheilun edistäminen

Valtion liikuntamäärärahat jaetaan eri momenteille (taulukko 4). Jakosuhteet ovat pysyneet pitkälti samanlaisena tarkasteluvuosien aikana. Suurin muutos on tapahtunut ”muut momentit” sisältämissä määrärahoissa, jotka ovat kasvaneet edellisvuoteen verrattuna noin 35,6 miljoonalla eurolla. Syynä tähän nousuun ovat edellä esitetyt budjettivaroista osoitetut määrärahat Liikkuvat-ohjelmille sekä liikunnan ja huippu-urheilun edistämiseen.

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 2017–2021 (1 000 €), indeksikorjaamaton.

Lähteet: Valtion tilinpäätöstiedot; SALAMA

Määrärahojen jakautuminen	2017	2018	2019	2020	2021
Liikunnan kansalaistoiminta	44 499	45 702	47 227	45 940	45 726
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus	48 044	44 498	33 711	31 590	31 132
Kuntien liikuntatoiminta	19 453	19 510	19 544	19 560	19 585
Liikunnan koulutuskeskukset	18 667	18 329	18 233	18 161	19 104
Huippu-urheilu	13 150	12 346	12 468	12 510	12 465
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	8 355	8 633	8 671	8 231	6 237
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutustoiminta	3 680	4 063	4 095	4 045	4 200
Liikuntatiede ja tutkimukset	3 795	3 634	3 921	3 612	3 593
Muut momentit	18 919	15 081	11 433	47 080	75 268
Yhteensä	178 562	171 795	159 302	190 729	217 314

Momenttien sisällä avustukset kohdentuvat eri toimintoihin (taulukko 5). Avustuksien kohdentamista esitellään tarkemmin kirjan luvuissa. Lisäksi julkaisussa käsiteltävän rahoituskokonaisuuden hahmottamiseksi on tärkeää huomioida, että samoja liikunta-toimen määrärahoja käsitellään useammassa eri luvussa.

1.3 Talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen

Eniten liikuntamäärärahoja osoitettiin tilijaottelun muille momenteille, jonka osuus oli 34,6 prosenttia määrärahoista (taulukko 5). Kyseiselle momentille sisältyy avustukset

Olympiastadionin perusparannus- ja uudistushankkeelle, joka kattaa melkein puolet kaikista momentin myönnoistä. Toiseksi eniten määrärahoja kohdentui liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista oli 21,0 prosenttia. Liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen osoitettiin 14,3 prosenttia ja kuntien liikuntatoiminnalle 10,0 prosenttia määrärahoista. ”Muut momentit” osuus kokonaismäärärahoista on kasvanut huomattavasti johtuen valtion budjettivaroista jaettavien avustusten merkittävästä nostosta. Tämän osuuden poikkeuksellinen kasvu näkyi myös kaikkien muiden momenttien osuuk-sien suhteellisessa laskussa, vaikkakin niiden rahalliset määrät pysyivät lähellä vuoden 2020 lukuja.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2021.

Lähteet: tutkiahallintoa.fi; Hallituksen vuosikertomukset 2021, Tilinpäätöslaskelmat

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	45 726 304	21,0
Liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin	42 790 298	19,7
Seuratukeen	2 936 006	1,4
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus	31 132 566	14,3
Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin	28 228 441	13,0
Liikunnan koulutuskeskusten liikunta- ja vapaa-aikatilojen avustuksiin	1 905 000	0,9
Liikunnan yhdenvertaisuuteen	999 125	0,5
Kuntien liikuntatoiminta	19 585 640	9,0
Liikunnan koulutuskeskukset	19 104 342	8,8
Valtionosuudet valtakunnallisille koulutuskeskuksille	18 232 473 €	8,4
Valtionosuudet alueellisille koulutuskeskuksille	571 869	0,3
Valtionosuudet budjettivaroista	0	0,0
Opintoseteleihin, harkinnanvaraisiin avustuksiin sekä laatu- ja kehittämishankkeisiin	300 000	0,1
Huippu-urheilu	12 465 283	5,7
Huippu-urheiluyksikölle	6 000 000	2,8
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskukselle, Urheiluakatemiolle ja Urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle	3 950 000	1,8
Urheilijoiden apurahoihin	2 246 167	1,0
Ylimääräisiin urheilijaeläkkeisiin ja Pro Urheilu -tunnustuspalkinnot	269 116 €	0,1

	euroa	%
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	6 237 075	2,9
Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu & opiskelu -toimintaan	2 450 000 €	1,1
Liikkuvat -hanketukiin	2 147 075	1,0
Liikkuva aikuinen -toimintaan	1 420 000	0,7
Ikiliikkuja-toimintaan	220 000	0,1
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutustoiminta	4 200 900	1,9
Tieteellisille yhteisöille, tiedonvälitysyhteisöille ja kehittämissyhteisöille	3 750 000	1,7
Suomen Urheilumuseosäätiölle	400 000	0,2
Tieteellisiin kansainvälisiin kongresseihin	0	0,0
Urheiluoikeuden professuuriin	50 900	0,0
Liikuntatiede ja tutkimukset	3 593 918	1,7
Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	2 381 289	1,1
Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen	1 124 000	0,5
Suomen Akatemialle hallintokustannuksiin budjettivaroista	80 000	0,0
Tieteellisen tason arviointiin Suomen Akatemialle	8 629	0,0
Muut momentit	75 268 719	34,6
Avustukset Liikkuva opiskelu, Liikkuva varhaiskasvatus ja Liikkuva aikuinen -ohjelmiin, liikuntapaikkarakentamiseen budjettivaroista sekä korona-avustukset (siirtomäärärahat 3v)	23 500 000	10,8
Liikunnan ja huippu-urheilun edistämiseen (siirtomääräraha 3 v.) budjettivaroista	6 200 000	2,9
Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan	4 086 388	1,9
Avustus Helsingin Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeeseen	37 937 000	17,5
Liikunnan ja urheilun suurtapahtumiin	1 580 000	0,7
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	959 500	0,4
Liikunnan aluehallinnon toimintaan	367 527	0,2
Valtion liikuntaneuvoston toimintaan	457 876	0,2
Kansainväliseen yhteistyöhön (OPH)	19 428	0,0
Jakamaton: Kansainväliseen yhteistyöhön (OKM)	161 000	0,1
Yhteensä	217 314 746	100,0

1.4 Korona-avustukset

Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi myös liikunta-alan toimijoihin. Valtio on myöntänyt korona-avustuksia tukemaan liikuntasektorin toiminnan jatkuvuutta.

Koronapandemia-avustuksiin varattiin vuoden 2021 lisätalousarvioiden jälkeen valtion budjettivaroista yhteensä noin 18,5 miljoonaa euroa. Budjetoidusta summasta käytettiin tarkasteluvuonna varsinaisesti noin 11,5 miljoonaa euroa. Tämän tilastokirjan eri luvuissa esiintyvien korona-avustusten muodostama kokonaissumma (noin 15,9 miljoonaa euroa) ei kuitenkaan vastaa edellä mainittuja summia, sillä osa tilastokirjassa esiintyvistä avustuksista on myönnetty siirtomäärärahana jo vuoden 2020 puolella.

Korona-avustuksia myönnettiin liikunta- ja urheiluseuroille, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille, liikunnan koulutuskeskuksille sekä peruuntuneisiin liikunnan ja urheilun tapahtumiin. Myönnettyt korona-avustukset esitellään lukujen yhteydessä.

1.5 Budjetoidut liikuntamäärärahat vuodelle 2022

Vuosien 2021 ja 2022 liikuntamäärärahojen kehityksen vertailemiseksi tässä alaluvussa esitellään vuodelle 2022 liikuntaan budjetoidut määrärahat. Valtion tilinpäätöstietojen sekä kuntataloustietojen saamisen vuoksi tilastokirjan tuottaminen venyy tarkasteltavasta vuodesta seuraavan kalenterivuoden loppuun, jolloin on aiheellista tuoda esille kuluvan vuoden budjettitiedot.

Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2022 ovat noin 153,2 miljoonaa euroa (taulukko 6). Laskua vuoden 2021 tilinpäätöksen liikuntamäärärahoihin on tullut huomattavasti. Määrärahan laskussa on otettava kuitenkin huomioon vuoden 2021 merkittävän suuret siirtomäärärahat seuraaville vuosille (noin 14,7 milj. euroa), ja se, että 2022 vuoden määrärahat on laskettu alkuperäisen talousarvion mukaisesti.

”Muut momentit” osuus liikuntamäärärahoista on vuoden 2022 budjetissa huomattavasti pienempi kuin vuoden 2021 tilinpäätöksessä (vrt. taulukko 5 ja 6). Ero johtuu pääasiassa vuoden 2021 siirtomäärärahoista sekä lisätalousarvioista.

Taulukko 6. Liikuntatoimeen budjetoidut määrärahat vuodelle 2021.

Lähde: Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2022 (elokuulta 2022)

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	35 405 000	23,1
Liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin	32 405 000	21,2
Seuratukeen	3 000 000	2,0
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus	30 197 000	19,7
Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin	28 292 000	18,5
Liikunnan koulutuskeskusten liikunta- ja vapaa-aikatoimien avustuksiin	1 905 000	1,2
Kuntien liikuntatoiminta	19 617 000	12,8
Liikunnan koulutuskeskukset	17 997 000	11,7
Valtionosuudet valtakunnallisille koulutuskeskuksille	17 125 000	11,2
Valtionosuudet alueellisille koulutuskeskuksille	572 000	0,4
Opintototeutuksiin, harkinnanvaraisiin avustuksiin sekä laatu- ja kehittämishankkeisiin	300 000	0,2
Huippu-urheilu	12 600 000	8,2
Huippu-urheiluyksikölle	6 000 000	3,9
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskukselle, Urheiluakatemioiden ja Urheilijoiden ammattinestämistaloukselle	3 950 000	2,6
Urheilijoiden apurahoihin	2 300 000	1,5
Ylimääräisiin urheilijaeläkkeisiin ja Pro Urheilu -tunnustuspalkintoihin	350 000	0,2
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	6 240 000	4,1
Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu & opiskelu -toimintaan	2 450 000	1,6
Liikkuvat -hanketukiin	2 150 000	1,4
Liikkuva aikuinen -toimintaan	1 420 000	0,9
Ikiliikkuja -toimintaan	220 000	0,1
Tutkimus- ja kehitystyö sekä koulutustoiminta	4 370 000	2,9
Tieteellisille yhteisöille, tiedonvälitysyhteisöille ja kehittämissyhteisöille	3 800 000	2,5
Suomen Urheilumuseosäätiölle	400 000	0,3

	euroa	%
Tieteellisiin kansainvälisiin kongresseihin	100 000	0,1
Urheiluoikeuden professuuriin	70 000	0,0
Liikuntatiete ja tutkimukset	1 728 000	
Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	245 000	12,3
Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen	1 373 000	68,7
Suomen Akatemialle hallintokustannuksiin budjettivaroista	80 000	4,0
Tieteellisen tason arviointiin Suomen Akatemialle	30 000	1,5
Muut momentit	22 823 000	14,9
Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustuksiin	9 595 000	6,3
Liikunnan ja huippu-urheilun edistämiseen (siirtomääräraha 3 v.) budjettivaroista	4 700 000	3,1
Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan	4 650 000	3,0
Liikunnan ja urheilun suur tapahtumiin	2 000 000	1,3
Jakamaton: Kansainväliseen yhteistyöhön (OKM)	162 500	0,1
Kansainväliseen yhteistyöhön (OPH)	67 500	0,0
Valtion liikuntaneuvoston toimintaan	480 000	0,3
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	668 000	0,4
Liikunnan aluehallinnon toimintaan	500 000	0,3
Yhteensä	153 182 000	100,0

Liikuntaan budjetoitujen määrärahojen kokonaissumma muuttuu lisätalousarvioiden myötä. Vuoden 2022 talousarvioon sisältyneen 153,2 miljoonan euron lisäksi liikuntaan budjetoitiin vuoden 2022 toisessa ja kolmannessa lisätalousarviossa yhteensä noin 7,5 miljoonaa euroa. Lisäykset ovat syntyneet koronavirustilanteen aiheuttamien kustannusten ja tulonmenetysten korvaamisesta kilpaurheilun kentällä ja Liikkuvat -ohjelmien toiminnassa.

1.6 Rahoitusmalliuudistus

Valtion rahoitus liikuntaan ja urheiluun tulee muuttumaan merkittävästi. Veikkaus Oy on toiminut suomalaisen liikunnan ja urheilun rahoittajana pitkään, mutta tilanne on muuttumassa Veikkauksen vähentyvien tuottojen myötä. Rahapelitoimintojen tuoton nopea

vähentäminen johti siihen, että valtioneuvosto asetti parlamentaarisen seurantaryhmän tekemään ehdotuksen uudesta rahoitusmallista, joka julkaistiin helmikuussa 2022. Uuden mallin mukainen toiminta käynnistyy 1.1.2024.

Seurantaryhmä esitti muuttuneeseen tilanteeseen ensisijaiseksi vaihtoehdoksi kokonaisuudistuksen, jossa rahapeliuotot ohjattaisiin valtion yleiskatteellisiksi tuloiksi ja nykyiset edunsaajat siirrettäisiin budjetin kehysmenettelyn piiriin. Rahapeliuottojen aleneminen vaatii toimenpiteitä liikunnan rahoituspohjan uudistamiseksi.

Parlamentaarisen sovun mukaisesti Veikkauksen tuoton ja valtionavustusministeriöiden välinen yhteys katkaistaan siten vuodesta 2024 alkaen ja yleishyödyllisten toimintojen rahoitus siirretään kokonaisuudessaan yleiskatteisesti rahoitettavaksi. Uudistus tarkoittaa, että tulevaisuudessa myös liikunnan valtionrahoitus katetaan kokonaan yleisistä budjettivaroista.

Parlamentarisessa sovussa linjattiin myös rahoitustasosta. Vuodelle 2024 kohdennettava avustustoiminnan kokonaisrahoitustaso on 990 miljoonaa euroa ja se perustuu vuosien 2013–2022 valtionavustusrahoituksen kymmenen vuoden keskiarvoon. Julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) vuoden 2023 rahoitustaso vastaa vuodelle 2024 linjattua rahoitustasoa. 990 miljoonan euron rahoitustasoon pääsemiseksi kohdennetaan noin 38 miljoonan euron lisäkompensaatio edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan nähden. Tämä tarkoittaa, että liikunnan valtionrahoitus tulee pysymään kutakuinkin vuoden 2022 tasolla.

Uuden rahoitusmallin tärkeimpänä tavoitteena on turvata rahapelien tuotolla toimineille avustuksensaajille ennustettava, vakaa ja edunsaajien autonomian turvaava riittävä rahoitus. Uudessa rahoitusmallissa valtionavustusrahoituksen kokonaiskehys päätetään poliittisella päätöksellä julkisen talouden suunnitelmassa, JTS:ssa neljälle tulevalle vuodelle jatkuvuuden ja ennakoitavuuden parantamiseksi.

Lähteitä

- Arpajaislaki 23.11.2001/1047.
 Laki arpajaislain muuttamisesta 21.12.2016/1286.
 Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054.
 Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain kumoamisesta 21.12.2016/1288.
 Liikuntalaki 10.04.2015/390.
 Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan rahoitus. <https://minedu.fi/liikunta/rahoitus>. Viitattu 24.10.2021.
 Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Julkisten menojen hintaindeksi. Kuntatalous tehtävälueittain. Opetus- ja kulttuuritoimi.
 Saatavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.
 Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Julkisten menojen hintaindeksi. Valtiontalous hallinnonaloittain. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.
 Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.
 Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi. <http://www.stat.fi/til/jmhi>. Viitattu 24.10.2021.
 Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. <http://www.stat.fi/til/rki/>. Viitattu 24.10.2021.
 Valtiokonttori. Tutkiahallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous. Saatavilla: <https://www.tutkiahallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.
 Valtiokonttori. Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2021. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/julkishallinnon-palvelut/maaraykset-ja-ohjeet/>.
 Valtioneuvosto. Rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uusi rahoitusmalli. Saatavilla: https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/104236898/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uusi+rahoitusmalli_FINAL.pdf/a623bb09-b3a3-4230-308f-500b88f34862/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uu.
 Valtioneuvoston kanslia. Hallituksen vuosikertomukset 2017–2021. Tilinpäätöslaskelmat. Hallituksen julkaisusarja 3a/2017, Valtioneuvoston julkaisusarja 3/2018 sekä Valtioneuvoston julkaisuja 2019:12; 2020:4 & 2021:33.
 Valtiovarainministeriö. Valtion talousarvioesitykset. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

2 Kuntien liikuntatoiminta

- Liikuntalain mukaan kunnan tehtävänä on luoda yleisiä edellytyksiä liikunnalle paikallistasolla. Näitä ovat liikuntapalveluiden järjestäminen, kansalaistoiminnan tukeminen sekä liikuntapaikkojen rakentaminen ja ylläpitäminen.
- Kunnallisten liikuntapalveluiden sisältöä ei säädetä erikseen ja kunnat voivat toteuttaa palveluita omilla tavoillaan. Palvelut tulee toteuttaa ottamalla huomioon myös erityisryhmät.
- Suomessa on yhteensä 309 kuntaa, joista 293 on Manner-Suomessa ja 16 Ahvenanmaalla (31.12.2021).

Tilastot kunnallisen liikuntatoiminnan käyttötaloudesta perustuvat Valtiokonttorin keräämiin kuntatalouden tunnuslukuihin. Vuoden 2021 osalta Valtiokonttori ei ole järjestelmävian vuoksi pystynyt julkaisemaan kuntien talouslukuja ennen julkaisukirjan mennessä taittoon. Tämän vuoksi vain osa tunnusluvuista on esitettyä kirjassa.

2.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimintaan ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille myönnetään valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kunnan asukasmäärään ja valtion talousarviossa määriteltyyn asukaskohtaiseen yksikköhintaan perustuen. Valtionosuus kattaa lasketusta kuntakohtaisesta euromäärästä 29,7 prosenttia. Vuodesta 2009 yksikköhinta on ollut 12 euroa. Valtionosuuden perustana toimii laki OKM:n rahoituksesta (1705/2009).

Liikuntalain mukaisesti kuntien tulee käyttää valtionosuus liikunnan edellytysten luomiseen paikallistasolla. Tämän lisäksi OKM tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita (luku 4). Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin, kuten hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan

projekteihin. OKM:n rahoittama liikuntapaikkarakentamisen tutkimus sekä Jyväskylän yliopiston ylläpitämä suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki LIPAS palvelevat niin ikään kunnallista liikuntahallintoa.

Kuntien liikuntatoimintaan osoitettiin valtion liikuntamäärärahoista vajaa 19,6 miljoonaa euroa vuonna 2021 (taulukko 7). Valtionosuutta liikuntatoimeen saivat kaikki kunnat (taulukko 8).

Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettävien valtionavustusten (noin 20 milj. €) osuus kaikista tukea saaneiden rakentamishankkeiden kokonaiskustannuksista (noin 140 milj. €) oli puolestaan 14,2 prosenttia (taulukko 7). Rakentamisen valtionavustuksia kuvaavat luvut sisältävät kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnetty määrärahat, mutta eivät kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille tai muille yhteisöille myönnettyjä hankeavustuksia.

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset, investoinnit sekä valtionosuudet ja -avustukset 2017–2021, indeksikorjattu JMHI 2015=100 ja RKI 2015=100.

Lähteet: Opetushallitus 2019-2021; SALAMA; tutkiahallintoa.fi

Vuosi	Valtion- osuus (1 000 €)	Liikunta- toimen käyttö- kustan- nukset (1 000 €)	Vos / Käyttö- kust. (%)	Valtionavustusta saaneiden liikuntapaikkojen perustamis- hankkeiden kustannusarviot (1 000 €)	Valtion- avustukset liikunta- paikkojen perustamis- hankkeisiin (1 000 €)	Valtion- avus- tukset / Inv. (%)
2017	20 589	772 508	2,7	114 166	23 790	20,8
2018	20 399	768 850	2,7	164 504	22 874	13,9
2019	20 089	791 405	2,5	117 807	18 748	15,9
2020	19 946	791 156	2,5	140 175	19 228	13,7
2021	19 586	-*	-*	140 977	20 094	14,2

*Tietoja ei saatavilla

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja valtionosuudet asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2021.
Lähteet: Opetushallitus 2020; Tilastokeskus, Kuntien käyttötalous; Tilastokeskus, Väestörakenne

Kuntaryhmä (Manner-Suomi)	Kuntien luku- määrä*	Asukasluku 31.12.2021	Asukasluku vos- laskennan perusteena**	Vos- peruste (€/as.)	Valtionosuus yhteensä (1 000€)***	Käyttö- kustannukset yhteensä (1 000 €)****	Vos/ käyttö- kust. (%)****	Vos/ käyttökust. vaihteluväli (%)****	Vos/ käyttökust. keskiarvo (%)****
Alle 2 000 asukasta	37	53 368	46 378	12,00	165	-	-	-	-
2 000-6 000	103	370 960	374 744	12,00	1 338	-	-	-	-
6 001-10 000	57	445 302	452 994	12,00	1 614	-	-	-	-
10 001-20 000	43	634 746	571 340	12,00	2 056	-	-	-	-
20 001-40 000	27	740 706	818 357	12,00	2 917	-	-	-	-
40 001-100 000	18	1 054 808	1 012 916	12,00	3 660	-	-	-	-
Yli 100 000	9	2 229 749	2 195 837	12,00	7 836	-	-	-	-
Koko maa (Manner- Suomi)	294	5 529 639	5 472 566	12,00	19 586	-	-	-	-

*Kuntien lukumäärät on jaoteltu asukasluku vos-laskennan perusteena mukaan, minkä vuoksi asukaslukuun 31.12.2021 perustuvalla jaotellulla, jotkin kuntaryhmittäiset lukumäärät eivät täsmää.

**Kuntien asukaslut, joita on käytetty vuoden 2021 valtionosuuksien laskennallisina perusteina: ks. Opetushallitus 2021, 58.

***Valtionosuudet laskettu perustuen lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä Opetushallituksen (2021, 58) tietoihin kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien laskennallisista perusteista.

****Tietoja ei saatavilla

2.2 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalous

Valtiokonttorin järjestelmän teknisen vian vuoksi kuntien liikuntatoiminnan talouslukuja ei saatu mukaan julkaisukirjaan.

2.3 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Valtiokonttorin järjestelmän teknisen vian vuoksi kuntien liikuntatoiminnan talouslukuja ei saatu mukaan julkaisukirjaan.

Lähteitä

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

LIPAS. Suomalaisen liikuntapaikkojen tietopankki. Saatavilla: <https://lipas.fi/etusivu>.

Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus – yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2021. Oppaat ja käsikirjat 2021:5.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Tilastokeskus. Väestö. Väestö rakenne. Saatavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.

Valtiokonttori. Tutkihallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous. Saatavilla: <https://www.tutkihallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.

3 Liikuntapaikkarakentaminen

- Suomessa on noin 41 000 liikuntapaikkaa, joista noin 72 % on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä.
- Liikuntapaikat ovat kuntien omistamia sekä yhteisomistuksessa yhtiöiden ja yhteisöjen kanssa.
- Valtio myöntää avustusta liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.
- Valtionavustuksia myönnetään liikuntalain (390/2015) 13 §:n mukaisesti ja niitä säädellään lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).
- Hyödyllisiä linkkejä: <https://okm.fi/liikuntapaikkarakentaminen>; www.lipas.fi

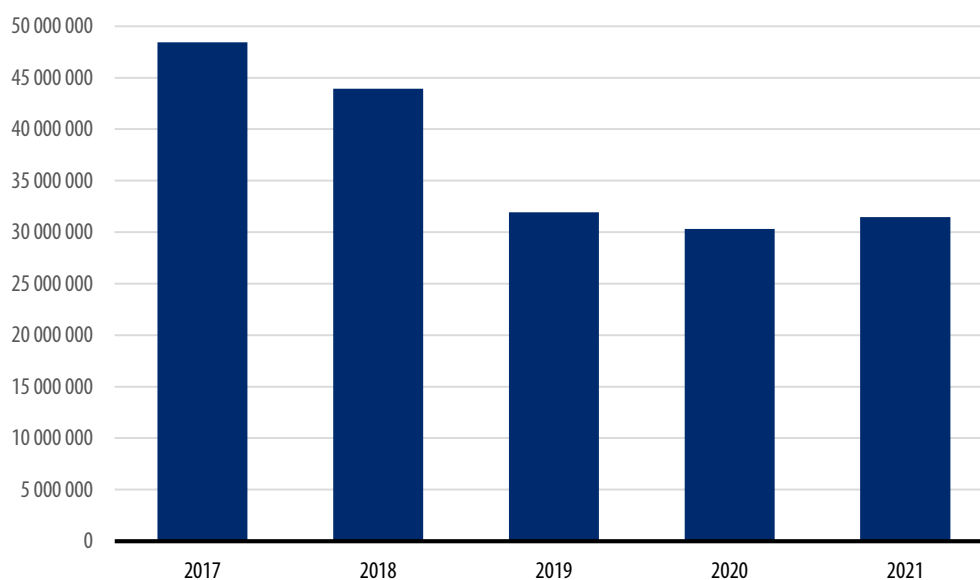
Vuonna 2021 liikuntapaikkarakentamista tuettiin noin 31,4 miljoonalla eurolla (taulukko 9). Summasta noin 30,9 miljoonaa euroa muodostui liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustuksista ja 472 000 euroa liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeiden avustuksista.

Taulukko 9. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100 ja RKI 2010=100. Lähde: SALAMA

Vuosi	Perustamis-hankkeet		Tutkimus- ja kehittämishankkeet		Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjatut
	Avustukset	Indeksi-korjatut (RKI)	Avustukset	Indeksi-korjatut (JMHI)		
2017	43 921 000	47 694 834	700 000	736 704	44 621 000	48 431 538
2018	40 800 000	43 354 562	554 000	577 640	41 354 000	43 932 202
2019	29 784 000	31 340 471	577 220	593 049	30 361 220	31 933 520
2020	28 292 000	29 833 922	473 000	481 569	28 765 000	30 315 490
2021	30 994 000	28 292 000	472 000	472 000	31 466 000	31 466 000

(v 2021: Veik. 28 292 000€ + budj. 2 702 000€)

Kuvio 2. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100 ja RKI 2010=100. Lähde: SALAMA

OKM laatii vuosittain nelivuotisen liikuntapaikkojen valtakunnallisen rahoitussuunnitelman, joka toimii kehyksenä liikuntapaikkarakentamiselle. Rahoitussuunnitelmassa

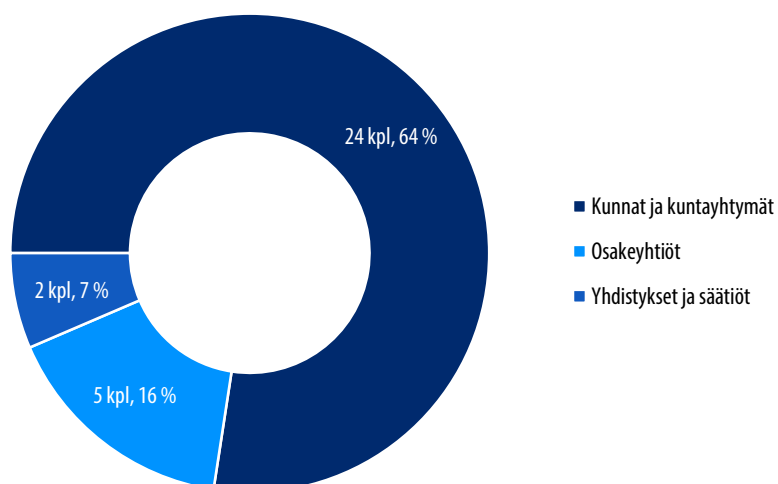
käsitellään hankkeet, joiden avustuspäätökset kuuluvat OKM:lle (yli 700 000 €). Valtion liikuntaneuvosto ja AVIt antavat lausuntonsa avustettavista hankkeista. AVIt toimivat valtionapuviranomaisina kustannusarvioltaan alle 700 000 euron liikuntapaikkahankkeissa.

Liikuntapaikkojen avustuspolitiikkaa linjataan valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjassa (2014), joka määrittelee mm. liikuntapaikkarakentamisen säädöksiä, avustamisen ehtoja, avustuskriteereitä sekä resurssipainotuksia. Avustuspolitiikassa painotetaan laajoja käyttäjäryhmiä palvelevia hankkeita, esteettömyyttä, yhdenvertaisuutta, energiatehokkuutta, tarveperustelua sekä suunnitelmallisuutta. Liikuntapaikkarakentamisen laadun kehittämisessä korostuvat liikuntapaikkojen toiminnallisuuden ohella terveellisyys, taloudellisuus, turvallisuus ja ekologisuus. Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjan päivitystyö käynnistettiin vuonna 2020.

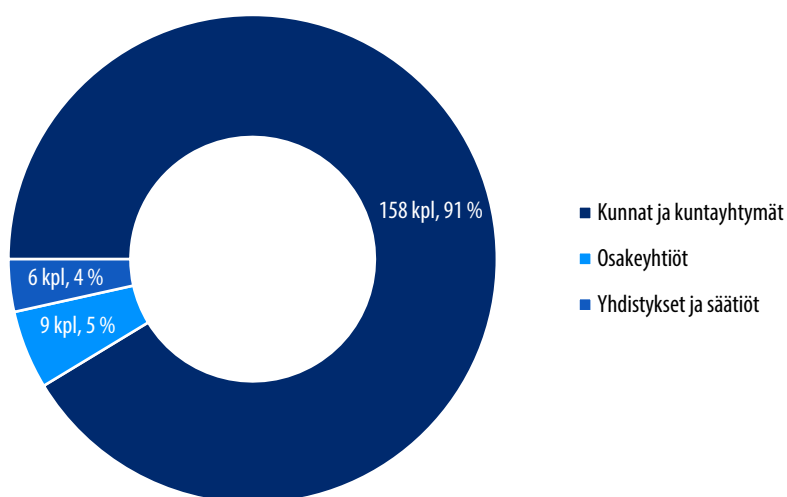
3.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

OKM:n myöntämien valtionavustusten saajista 64 prosenttia oli kuntia tai kuntayhtymiä, 16 prosenttia osakeyhtiöitä ja 7 prosenttia yhdistyksiä tai säätiöitä (kuvio 3). AVlen myöntämien avustusten saajista kuntia tai kuntayhtymiä oli noin 90 prosenttia (kuvio 4).

Kuvio 3. OKM:n liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2021. Lähde: SALAMA

Kuvio 4. AVlen liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien avustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2021. Lähde: Aviavustukset.fi

Eniten avustuksia kohdentui Etelä- sekä Länsi- ja Sisä-Suomen AVI-alueille. Valtakunnallisesti merkittävillä rakennushankkeilla myönnettiin yhteensä 5 miljoonaa euroa valtionavustusta. Näistä varoista 2 miljoonaa euroa meni Olympiastadionille. Vuoden 2017 lisätalousarviossa on määritelty valtion sitoutuminen Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeeseen vuosina 2018–2027 aiempien päätösten lisäksi yhteensä enintään 20 miljoonalla eurolla.

Taulukko 10. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset AVI-alueittain vuonna 2021 (€). Lähde: Esittelymuistio; SALAMA

AVI-alue	OKM	AVI*	Yht.
Etelä-Suomi	6 111 000	3 950 000	10 061 000
Länsi- ja Sisä-Suomi	7 210 000	2 250 000	9 460 000
Lounais-Suomi	2 074 000	1 000 000	3 074 000
Itä-Suomi	988 000	1 002 000	1 990 000
Pohjois-Suomi	3 259 000	600 000	3 859 000
Lappi	0	550 000	550 000
Yhteensä	19 642 000	9 352 000	28 994 000

Kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksia jätettiin 51 kappaletta. Valtionavustusta myönnettiin 31 hankkeelle (60,8 %). Aveille (alle 700 000 euron avustukset) jätettiin 236 hakemusta, ja avustusta myönnettiin 176 hankkeelle (taulukko 11).

Taulukko 11. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemukset ja myönnettyt avustukset AVI-alueittain vuonna 2021. Lähteet: Esittelymuistiot; aviavustukset.fi

AVI-alue	OKM			AVI		
	Hakemukset (lkm)	Myönnöt (lkm)	Myönnöt/hakemukset (%)	Hakemukset (lkm)	Myönnöt (lkm)	Myönnöt/hakemukset (%)
Etelä-Suomi	14	10	71,4	120	60	50,0
Länsi- ja Sisä-Suomi	19	10	26,3	18	18	100,0
Lounais-Suomi	5	3	60,0	52	52	100,0
Itä-Suomi	3	2	133,3	23	23	100,0
Pohjois-Suomi	7	5	71,4	10	10	100,0
Lappi	0	0	0,0	13	13	100,0
Yhteensä	48	30	62,5	236	176	74,6

Avustushakemukset jaetaan viiden liikuntapaikkatyyppin mukaisesti (taulukko 12). Myönnöt jakautuivat seuraavasti: uimahallit 2 kpl, jäähallit 1 kpl, liikuntasalit ja -hallit 19 kpl, ulkokenvät 4 kpl ja muut liikuntapaikat 5 kpl.

Taulukko 12. Avustushakemuksissa esiintyvät liikuntapaikkatyypit 2017–2021 (lkm) kustannusarvioltaan yli 700 000 €:n hankkeissa. Lähde: SALAMA; okm.fi

Liikuntapaikkatyyppi	2017	2018	2019	2020	2021
Uimahallit	8	9	5	9	2
Jäähallit	11	12	4	6	3
Liikuntasalit ja -hallit	22	40	34	33	36
Ulkokentät	5	9	8	3	4
Muut	23	7	22*	13	6
Yhteensä	69	77	73	64	51

*Pl. Etelä-Suomen aluehallintoviraston hakemus koskien AVlen päätösvaltaan kuuluvien liikuntapaikkojen perustamishankkeiden määrärahaa.

3.2 Tutkimus- ja kehittämistoiminta

OKM myöntää valtionavustusta liikuntapaikkojen ylläpitoon sekä paikkojen käyttöön kohdistuvaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Avustettavien tutkimushankkeiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua kehittämällä muun muassa liikuntapaikkojen saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä. Tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät etenkin tutkimuslaitokset ja korkeakoulut.

Vuonna 2021 liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämistoimintaan myönnettiin avustuksia yhteensä 472 000 euroa kymmenelle hankkeelle (taulukko 13). Suurin avustus myönnettiin Satakunnan ammattikorkeakoululle, liikuntapaikkojen esteettömyyttä koskevaan tutkimushankkeeseen (280 000 €). Jyväskylän yliopiston hallinnoimalle Lipas 2.0 järjestelmän ylläpito ja kehittäminen -hankkeelle myönnettiin noin 144 000 euroa.

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnettyt valtionavustukset teemoittain vuonna 2021. Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

Teema	lkm	€	% avustuksista
Yhdyskuntasuunnittelu	1	55 000	11,7
Lähi- ja arkiliikuntapaikat	1	25 000	5,3
Rakennustekniikka, talous ja välineistö	2	79 400	16,8
Turvallisuus	0	0	0,0
Ympäristö ja kestävä kehitys	1	51 600	10,9
Erityisryhmät ja tasa-arvo	0	0	0,0
Liikuntapaikkojen käyttö, kysyntä ja tarjonta	0	0	0,0
Tietojärjestelmät	1	110 000	23,3
Muut tutkimukset	4	151 000	32,0
Yhteensä	10	472 000	100,0

Lähteitä

Aviavustukset.fi. Avustusvisualisointi – Avustukset

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. 2009/1705.

LIPAS. Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki. Saatavilla: <https://lipas.fi/etusivu>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeet.

Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikunnan-koulutuskeskusten-perustamishankkeet>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja.

Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palveleva tutkimus- ja kehitystyö.

Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikuntapaikkojen-rakentamista-yllapitoa-tai-kayttoa-palveleva-tutkimus-ja-kehitystyö>.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Valtiokonttori. Tutkihallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous. Saatavilla: <https://www.tutkihallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.

4 Liikunnan koulutuskeskukset

- Suomessa on 11 valtakunnallista ja 3 alueellista liikunnan koulutuskeskusta.
- Liikunnan koulutuskeskukset ovat vapaan sivistystyön oppilaitoksia ja valtakunnallisia urheiluopistoja. Opistot järjestävät myös liikunta-alan ammatillista koulutusta.
- Koulutustehtävänsä perusteella koulutuskeskukset saavat valtionrahoitusta, joka katetaan pääosin rahapelitoiminnan tuotoista.
- Hyödyllisiä linkkejä: www.urheiluopistot.fi

Liikunnan koulutuskeskuksissa toteutettava toiminta ryhmitellään koulutustehtävittäin vapaaseen sivistystyöhön, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Vapaan sivistystyön koulutuksen osalta koulutuskeskukset järjestävät muun muassa urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen henkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla liikunnan koulutuskeskukset toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Vapaan sivistystyön koulutustoiminnan lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta. Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutustehtäviensä perusteella valtion rahoitusta useamman lain nojalla. Näitä ovat vapaan sivistystyön laki (632/1998), valtionavustuslaki (688/2001), laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä niihin liittyvät asetukset.

Koulutuskeskuksilla on lainsäädännön puitteissa mahdollisuus järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi maksullista palvelutoimintaa. Siihen sisältyvät esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapolitiittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus, liikuntajärjestöjen ja urheiluseurojen koulutus sekä muu järjestetty koulutus. Edellä mainittu palvelutoiminta ei kuitenkaan täytä avustuslain vaatimuksia valtionosuuskelpoisesta koulutuksesta.

4.1 Koulutuskeskusten kokonaisrahoitus

Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus muodostuu:

1. Vapaan sivistystyön suoriteperusteisista valtionosuuksista,
2. harkinnanvaraisista rakentamis-, kehittämis-, laatu- ja opintoteliavustuksista,
3. ammatillisen koulutuksen perus- ja suoritusrahoituksesta sekä
4. ammatillisen koulutuksen vaikuttavuusrahoituksesta.

Vuonna 2021 valtion kokonaisrahoitus valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille oli noin 35,2 miljoonaa euroa (taulukko 14) ja alueellisille noin 1,2 miljoonaa euroa (taulukko 15). Vapaan sivistystyön valtionosuuksien osuus liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoituksesta oli noin 49,9 prosenttia, kun Lapin Urheiluopiston ja Virpiniemen liikuntaopiston jättää pois laskuista.

Taulukko 14. Valtion kokonaisrahoitus valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2021 (€).

Lähteet: Opetushallitus; SALAMA

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus	Rakentamis- ja kehittämisavustukset	Ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus	Yhteensä
Eerikkilän Urheiluopisto	2 854 052	88 000	760 908	3 702 960
Kisakallion Urheiluopisto	2 581 696	170 000	2 058 427	4 810 123
Kuortaneen Urheiluopisto	2 510 470	488 000	1 913 100	4 911 570
Lapin Urheiluopisto	842 209	182 000	0	1 024 209
Liikuntakeskus Pajulahti	2 621 491	485 000	2 200 537	5 307 028
Solvalla Idrottsinstitut*	440 422	330 000	1 775 860**	2 546 282
Suomen Urheiluopisto	2 356 323	365 000	3 308 847	6 030 170
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 088 901	20 000	1 119 257	2 228 158

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus	Rakentamis- ja kehittämisavustukset	Ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus	Yhteensä
Urheiluopisto Kisakeskus	514 327	12 000	50 496	576 823
Varalan Urheiluopisto	923 645	35 000	2 062 537	3 021 182
Vuokatin Urheiluopisto	1 498 937	30 000	0	1 528 937
Yhteensä	18 232 473	2 205 000	13 474 109	35 687 442

*Folkhälsan Utbildning Ab:lle yhteensä myönnetyt avustukset. Folkhälsan Utbildning Ab toimii kattojärjestönä sekä Solvalla että Norvalla urheiluopistoille.

**Folkhälsan Utbildning Ab:lle yhteensä myönnetty amm. koulutuksen perus- ja suoritusrahoitus.

Taulukko 15. Valtion kokonaisrahoitus alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2021 (€).

Lähteet: Opetushallitus; SALAMA

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus	Rakentamis- ja kehittämisavustukset	Ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus	Yhteensä
Itä-Suomen Liikuntaopisto	222 202	0	679 754	901 956
Norralla Idrottsinstitut	307 567	.*	.*	307 567
Virpiniemen Liikuntaopisto	42 100	0	-	42 100
Yhteensä	571 869	0	679 754	1 251 623

*Sis. taulukon 19 lukuihin (ks. Solvalla Idrottsinstitut)

4.2 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) oli yhteensä noin 20,4 miljoonaa euroa (taulukko 16). Summaan sisältyvät suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet, rakentamis- ja kehittämisavustukset sekä opintoteliavustukset.

Valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä noin 17,8 miljoonaa euroa (taulukko 16). Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia kertyi kaikkiaan 406 285 kappaletta.

Taulukko 16. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön (vs) suoriteperusteinen valtionosuus (vos) ja opiskelijavuorokaudet vuonna 2021. Lähteet: Opetushallitus; SALAMA; Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2021

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)*	Suoriteperusteinen vs-vos (€)	Vs-vrk	Toteutuneet vs-vrk	Toteutuneet mp. vrk*	Yhteensä
Eerikkilän Urheiluopisto	2 942 052	2 854 052	43 677	34 703	20 127	54 830
Kisakallion Urheiluopisto	2 751 696	2 581 696	39 509	58 437	19 405	77 842
Kuortaneen Urheiluopisto	2 998 470	2 510 470	38 419	94 975	32 842	127 817
Lapin Urheiluopisto	1 024 209	842 209	13 768	29 949	-	29 274
Liikuntakeskus Pajulahti	3 106 491	2 621 491	40 118	65 887	1 184	67 071
Solvalla Idrottsinstitut	770 422	440 422	6 740	4 066	1 527	5 593
Suomen Urheiluopisto	2 721 323	2 356 323	36 060	29 160	1 527	30 687
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 108 901	1 088 901	16 664	16 441	0	16 441
Urheiluopisto Kisakeskus	526 327	514 327	7 871	3 128	2 307	5 435
Varalan Urheiluopisto	958 645	923 645	14 135	14 157	16 390	30 547
Vuokatin Urheiluopisto	1 528 937	1 498 937	22 939	37 576	6 613	44 189
Yhteensä	20 437 473	18 232 473	279 900	388 479	101 922	490 401

* Kokonaisrahoitus pl. ammatill.koulutus

**Sis. suoritusperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnettyt rakentamis- ja kehittämisavustukset.

***Opiston toteutunut maksullisen palvelutoiminnan vuorokausimäärä.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten rahoitus määräytyy ministeriön vahvistaman opiskelijavuorokausien määrän ja opiskelijavuorokautta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Vuodelle 2021 vahvistettu vuorokausimäärä oli 279 900. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetään valtionosuutta 65 prosenttia lasketusta valtionosuuden perusteesta. Opiskelijavuorokausi on yhden opiskelijan vuorokauden mittainen opiskelujakso, jonka aikana hän saa ohjattua opetusta vähintään viisi tuntia. Vapaan sivistystyön koulutuksessa valtionosuuteen oikeuttavan opiskelijavuorokauden koulutuksen vähimmäistuntimäärä on kymmenen tuntia. Opiskelijavuorokauden yksikköhinta lasketaan käyttökustannusten perusteella. Vuonna 2021 yksikköhinta oli 100,53 euroa (sis. alv). Yhtä valtionapukelpoista opiskelijavuorokautta tuettiin keskimäärin noin 65,10 eurolla.

4.3 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) oli 571 869 euroa (taulukko 17). Koko summa muodostui vapaan sivistystyön valtionosuudesta.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään opiskelijapäivää. Opiskelijapäivään sisältyy yhden opiskelijan vähintään neljän tunnin mittainen päiväkohtainen opiskelujakso. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijapäiviä kertyi alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa yhteensä 32 397 (taulukko 17). Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevaksi opiskelijapäivien enimmäismääräksi vahvistettiin 53 000. Opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2021 yksikköhinta oli 16,60 €/ opiskelijapäivä.

Taulukko 17. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön (vs) suoriteperusteinen valtionosuus (vos) ja opiskelijapäivät vuonna 2021.

Lähteet: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2021; SALAMA

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)*	Suoriteperusteinen vs-vos (€)	Opiskelijapäivät (lkm)			
			OKM:n päätös		Toteutuneet	
			Vs-pv	Vs-pv	Muut	Yhteensä
Itä-Suomen Liikuntaopisto	310 571	310 571	28 783	12 547	0	12 547
Norrvallda Idrottsinstitut	235 361	235 361	21 813	19 724	-	19 724
Virpiniemen Liikuntaopisto	25 938	25 938	2 404	126	0	126
Yhteensä	571 870	571 870	53 000	32 397	0	32 397

*Sis. suoritusperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnetty rakentamis- ja kehittämisavustukset. Vs-vos = vapaan sivistystyön valtionosuus, vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

4.4 Rakentamis- ja kehittämisavustukset

Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettiin harkinnanvaraisia rakentamis-, kehittämis- sekä opintoteliavustuksia yhteensä 1,9 miljoonaa euroa (taulukko 18). Avustuksia voidaan myöntää esimerkiksi liikuntapaikkojen ja vapaa-aikatiilojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen sekä varustamiseen. Suurimmat avustukset saivat Kuortaneen urheiluopiston mailaurheiluhalli -hanke (455 000 €) sekä Pajulahden urheiluopiston majoi- tusrakennuksen korjaus -hanke (450 000 €). Kehittämisavustuksia myönnettiin yhteensä 300 000 euroa (taulukko 19).

Taulukko 18. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt rakentamisavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu RKI 2015=100. Lähde: SALAMA

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2017	2 500 000	2 715 774
2018	2 500 000	2 655 189
2019	2 440 250	2 566 834
2020	2 000 000	2 108 608
2021	1 905 000	1 905 000

Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt kehittämisavustukset 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähde: SALAMA

Vuosi	Avustukset*	Indeksikorjatut avustukset
2017	400 000	421 246
2018	392 000	408 647
2019	350 000	359 771
2020	350 000	356 571
2021	300 000	300 000

*Laatu- ja kehittämisavustukset, harkinnanvaraiset avustukset sekä avustukset opintoseteleihin

4.5 Korona-avustukset

Valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille myönnettiin erityisavustuksia tukemaan toiminnan jatkuvuutta koronapandemian aikana. Vuodelta 2020 siirtyneistä määrärahoista käytettiin vuonna 2021 avustamiseen 374 000 tuhatta euroa (taulukko 20).

Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten korona-avustukset vuonna 2021.

Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

Liikunnan koulutuskeskus	Yhteensä (€)
Eerikkilän Urheiluopisto	40 000
Kisakallion Urheiluopisto	45 000
Kuortaneen Urheiluopisto	45 000
Suomen Urheiluopisto	45 000
Tanhuvaaran Urheiluopisto	45 000
Urheiluopisto Kisakeskus	45 000
Pajulahden Urheiluopisto	50 000
Varalan Urheiluopisto	45 000
Vuokatin Urheiluopisto	35 000
Yhteensä	374 000

4.6 Koulutuskeskusten opiskelijamäärät

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoita oli yhteensä noin 151 199 (taulukko 21). Alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa opiskelijoita oli yhteensä 21 555 (taulukko 22). Opiskelijamäärät nousivat selkeästi edellisvuoteen verrattuna, jota voidaan selittää pandemia-ajan muutoksilla.

Taulukko 21. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulustehtävittäin vuonna 2021 (hlöä). Lähde: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2021

Liikunnan koulutuskeskukset	Vapaa sivistystyö	Ammatillinen peruskoulutus	Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	Muu ammatillinen koulutus	Yhteensä
Eerikkilän Urheiluopisto	-	-	-	-	-
Kisakallion Urheiluopisto	47 812	210	58	35	48 115
Kuortaneen Urheiluopisto	15 737	141	132	36	16 046
Lapin Urheiluopisto	6 743	431	0	0	7 174
Liikuntakeskus Pajulahti	17 166	136	61	506	17 869
Solvalla Idrottsinstitut	1 682	0	0	0	1 682
Suomen Urheiluopisto	8 807	243	390	825	10 265
Tanhuvaaran Urheiluopisto	17 166	136	61	506	17 869
Urheiluopisto Kisakeskus	-	-	-	-	-
Varalan Urheiluopisto	4 248	184	173	17 786	22 391
Vuokatin Urheiluopisto*	9 788	0	0	0	9 788
Yhteensä	129 149	1 481	875	19 694	151 199
Osuus, %	85,4	1,0	0,6	13,0	100,0

*Huom. Vuokatin urheiluopiston ammatillisen koulutuksen järjestämislupa siirtyi Kajaanin kaupungille 1.1.2019. Muusta maksullisesta palvelutoiminnasta on vuodesta 2018 lähtien vastannut Vuokatti Sport Resort Oy, ei Vuokatin Säätiö sr.

Taulukko 22. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2021 (hlöä).

Lähde: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2021

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö	Ammatillinen peruskoulutus	Ammatillinen lisäkoulutus	Muu maksullinen palvelutoiminta	Yhteensä
Itä-Suomen Liikuntaopisto	8 751	0	131	0	8 882
Norrvalta Idrottsinstitut	10 243	111	2 193	0	12 547
Virpiniemen Liikuntaopisto	0	0	0	126	126
Yhteensä	18 994	111	2 324	126	21 555

Lähteitä

Asetus vapaasta sivistystyöstä 1998/805.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017/531.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 2009/1705.

Laki vapaasta sivistystyöstä 1998/632.

Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit. Saatavilla: <https://vos.oph.fi/rap/>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Erityisavustukset liikunnan koulutuskeskusten laatu-, kehittämis- ja opinto-
setelihankkeisiin. Saatavilla: <https://okm.fi/-/urheiluopistojen-harkinnanvaraiset-valtionavustukset>.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
Valtionavustuslaki 2001/688.

Valtiovarainministeriö. Valtion talousarvioesitykset. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

5 Liikunnan kansalaistoiminta

- OKM tukee liikunnan kansalaistoimintaa myöntämällä liikuntajärjestöille yleisavustuksia ja erityisavustuksia.
- Avustusta myönnetään vuosittain noin 115 järjestölle.
- OKM jakaa seuratoiminnan kehittämistukea (seuratuki) suoraan paikallistasolle liikuntaa ja urheilua järjestäville yhdistyksille.
- Suomessa on noin 9 000 liikunta- ja urheiluseuraa.
- Hyödyllisiä linkkejä: <https://okm.fi/liikuntajarjestot>; www.seuratukivirveli.fi

Liikunnan kansalaistoiminta on merkittävä osa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. Liikunnan kansalaistoiminta perustuu vahvasti vapaaehtoistoimintaan nykypäivän ammattimaistumiskehityksestä huolimatta. Liikunnan ja urheilun parissa tehtävän vapaaehtoistyön arvo on 0,9-1,5 miljardia euroa laskentatavasta riippuen. Liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa jäsenilleen ja jäsenyhdistyksilleen.

5.1 Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusuudistus

Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusjärjestelmä uudistettiin vuonna 2021. Uudistuksessa päivitettiin järjestöryhmittely ja avustuskriteeristö. Uuden järjestöryhmittelyn mukaan liikuntajärjestöt jaotellaan neljään ryhmään: valtakunnallisiin lajiliittoihin, palvelujärjestöihin, muihin liikuntaa edistäviin järjestöihin ja liikunnan aluejärjestöihin.

Uusien arviointikriteereiden avulla kiinnitetään huomiota yhä enemmän liikuntajärjestöjen toiminnan vastuullisuuteen. Arviointikriteeristö jaotellaan järjestöryhmäkohtaisiin peruskriteereihin (85 % avustuksesta) ja kaikille yhteisiin vastuullisuuskriteereihin (15 % avustuksesta). Peruskriteerien avulla arvioidaan järjestöjen toiminnan laajuutta, laatua sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Vastuullisuuskriteerien avulla arvioidaan kaikkien avustusta saavien järjestöjen toiminnan laatua ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta, liikuntalain tavoitteiden toteuttamista sekä liikunnan ja urheilun eettisiä periaatteita. Kaikille yhteiset vastuullisuuskriteerit ovat hyvä hallinto, sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö sekä ympäristövastuu.

Arviointiperusteissa huomioidaan myös, miten järjestö noudattaa Suomea sitovia kansainvälisiä säännöksiä. Antidopingtoimintaa arvioidaan osalla järjestöistä (luku 9).

5.2 Valtionavustukset liikuntajärjestöille

Liikuntajärjestöille myönnettiin yleisavustuksia yhteensä noin 32,1 miljoonaa euroa. Avustusta sai 112 liikuntajärjestöä. Näistä valtakunnallisia lajiliittoja oli 71, palvelujärjestöjä 2, muita liikuntaa edistäviä järjestöjä 24 ja liikunnan aluejärjestöjä 15 (taulukko 23). Valtion-apukelpoisista liikuntajärjestöistä kolme jätti hakematta toiminta-avustusta.

Erityisavustuksia myönnettiin lähes 11,6 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen erityisavustus (7 milj. €) myönnettiin Suomen Olympiakomitealle (luku 9). Erityisavustuksia voidaan myöntää hankkeiden ohella myös kilpailujen ja tapahtumien järjestämiseen, julkaisujen ja historiikkien kirjoittamiseen sekä kansainväliseen yhteistyöhön.

Taulukko 23. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuonna 2021 (lkm).

Lähde: SALAMA

Liikuntajärjestöjen ryhmittely	Hakusumma	Myöntö	Avustuksen saaneet liikuntajärjestöt (lkm)
Lajiliitot (71)	26 783 000	2 344 800	71
Palvelujärjestöt (2)	8 690 000	8 652 000	2
Muut liikuntaa edistävät järjestöt (24)	6 393 000	5 775 000	24
Liikunnan aluejärjestöt (15)	4 317 700	3 955 000	15
Yhteensä	46 183 700	41 830 000	112

Lajiliitoille myönnettiin valtionavustusta (ml. erityisavustukset) yhteensä noin 27,3 miljoonaa euroa (taulukko 24). Valtakunnalliset palvelujärjestöt saivat noin 8,7 miljoonaa euroa (taulukko 25), muut liikuntaa edistävät järjestöt noin 5,8 miljoonaa euroa (taulukko 26) ja aluejärjestöt noin 6,5 miljoonaa euroa (taulukko 27). Vuosittaiset erot valtionavustuksen kokonaismäärissä selittyvät pitkälti myönnettyjen erityisavustusten vaihtuvissa euromäärissä.

OKM käy vuosittaiset tavoiteohjauskeskustelut Olympiakomitean, Paralympiakomitean ja liikunnan aluejärjestöjen kanssa. Tavoiteohjauksen tarkoituksena on määrittää yhteiset tavoitteet ja toiminnan tuloksellisuus.

Taulukko 24. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Lajiliitot. Lähde: SALAMA

Lajiliitot	2019	2020	2021
1 Akk-Motorsport ry	260 000	510 000	286 000
2 Kansainvälinen Voimalajiliitto - World Heavy Events Association ry	-	25 000	15 000
3 Sukeltajaliitto ry	175 000	175 000	175 000
4 Suomen Agilityliitto ry	120 000	90 000	133 000
5 Suomen Aikidoliitto ry	55 000	55 000	60 000
6 Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	160 000	160 000	176 000
7 Suomen Ampumahiihtoliitto ry	275 000	405 000	235 000
8 Suomen Ampumaurheiluliitto ry	880 000	728 000	714 000
9 Suomen Biljardiliitto ry	105 000	80 000	90 000
10 Suomen Bridgeliitto ry	10 000	14 000	10 000
11 Suomen Cheerleadingliitto ry	119 000	146 000	130 900
12 Suomen Curlingliitto ry	100 000	100 000	113 000
13 Suomen Dartsliitto ry	27 000	42 000	26 500
14 Suomen Fitnessurheilu ry	15 000	15 000	15 000
15 Suomen Frisbeegolfliitto ry	60 000	80 000	66 000
16 Suomen Golfliitto ry	560 000	510 000	620 000
17 Suomen Hiihtoliitto ry	1 232 000	1 757 000	1 140 500
18 Suomen Hockeyliitto ry	31 000	31 000	30 500
19 Suomen I.T.F. Taekwon-Do ry	20 000	20 000	49 000
20 Suomen Ilmailuliitto*	403 000	403 000	395 000
21 Suomen Jousiampujain Liitto ry	97 000	97 000	95 000
22 Suomen Judoliitto ry	330 000	338 000	331 500
23 Suomen Jääkiekkoliitto ry	1 710 000	1 868 130	2 333 400

Lajiliitot		2019	2020	2021
24	Suomen Jääpalloliitto ry	140 000	173 000	210 000
25	Suomen Karateliitto ry	268 000	263 000	258 000
26	Suomen Kaukalopalloliitto ry**	290 000	290 000	110 000
27	Suomen Keilailuliitto ry	258 000	258 000	257 000
28	Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry	10 000	10 000	10 000
29	Suomen Kiipeilyliitto ry	102 000	77 000	-
30	Suomen Koripalloliitto ry	978 000	1 305 160	1 441 400
31	Suomen Krikettiliitto ry	51 000	45 000	85 000
32	Suomen Käsipalloliitto ry	290 000	355 000	406 400
33	Suomen Lentopalloliitto ry	977 300	1 419 490	1 669 200
34	Suomen Liitokiekkoliitto ry	30 000	50 000	36 000
35	Suomen Luisteluliitto ry	306 000	296 000	290 000
36	Suomen Lumilautaliitto ry	303 500	341 000	227 000
37	Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	432 000	444 000	445 500
38	Suomen Miekkaile- ja 5-otteliitto	170 000	170 000	166 500
39	Suomen Moottoriliitto ry	188 000	218 000	193 000
40	Suomen Muay Thai-Liitto ry	10 000	10 000	15 000
41	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	208 000	208 000	213 000
42	Suomen Painiliitto ry	394 000	349 000	348 500
43	Suomen Painonnostoliitto SPNL ry	238 000	247 000	219 000
44	Suomen Palloliitto ry	2 127 000	2 717 800	2 233 200
45	Suomen Pesäpalloliitto PPL ry	605 000	803 700	644 000
46	Suomen Petanque-Liitto SP-L ry	25 000	25 000	25 000
47	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	35 000	35 000	40 000
48	Suomen Purjehdus ja Veneily ry	594 000	609 500	669 000
49	Suomen Pyöräily ry	175 000	175 000	171 500
50	Suomen Pöytätennisiitto ry	160 000	130 000	157 500
51	Suomen Ratagolfliitto ry	-	10 000	10 000
52	Suomen Ratsastajainliitto ry	805 000	745 000	800 000
53	Suomen Ringetteliitto**	-	-	181 500

Lajiliitot		2019	2020	2021
54	Suomen Rugbyliitto ry	20 000	20 000	22 000
55	Suomen Salibandyliitto ry	1 350 000	1 533 000	1 596 400
56	Suomen Shakkiliitto ry	55 000	95 000	94 000
57	Suomen Squashliitto ry	160 000	160 000	157 000
58	Suomen Sulkapalloliitto ry	353 000	378 000	401 500
59	Suomen Suunnistusliitto ry	875 000	923 000	888 000
60	Suomen Taekwondoliitto ry	176 000	176 000	172 500
61	Suomen Taitoluisteluliitto ry	375 000	445 000	482 500
62	Suomen Tanssiurheiluliitto ry	345 000	345 000	338 500
63	Suomen Tennisliitto ry	369 500	387 000	405 000
64	Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	20 000	20 000	21 000
65	Suomen Triathlonliitto ry	47 000	47 000	51 700
66	Suomen Uimaliitto ry	780 000	803 000	764 400
67	Suomen Urheiluliitto ry	1 050 000	1 122 000	1 073 000
68	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	4 000	25 000	27 000
69	Suomen Vapaaotteluliitto ry	16 000	16 000	20 000
70	Suomen Vesihiihtourheilu ry	10 000	10 000	11 000
71	Suomen Voimanostoliitto ry	55 000	55 000	60 500
72	Suomen Voimisteluliitto ry	1 845 000	1 942 500	1 831 500
Yhteensä		24 819 300	27 931 280	27 190 000

*Sis. Urheiluilmailuopiston toiminta-avustuksen.

**Erotautuivat omiksi lajiliitoiksi 12/2020.

Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Palvelujärjestöt. Lähde: SALAMA

Palvelujärjestöt		2021
1.	Suomen Olympiakomitea ry	6 590 000 €
2.	Suomen Paralympiakomitea ry	2 062 000 €
Yhteensä:		8 652 000 €

Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Muut liikuntaa edistävät järjestöt. Lähde: SALAMA

Muut liikuntaa edistävät järjestöt		2021
1.	Finlands Svenska Idrott Cif Rf	940 000 €
2.	Koululiikuntaliitto KKL ry	316 000 €
3.	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	92 000 €
4.	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	288 000 €
5.	Reserviläisurheiluliitto	49 000 €
6.	Soveltava Liikunta Soveli ry	194 000 €
7.	Suomen Aikuisurheiluliitto ry	75 000 €
8.	Suomen ammattillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU ry	192 000 €
9.	Suomen Kuurojen urheiluliitto ry	320 000 €
10.	Suomen Kyykkäiliitto ry	10 000 €
11.	Suomen latu ry	810 000 €
12.	Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	149 000 €
13.	Suomen Monikulttuurinen liikuntaliitto ry	80 000 €
14.	Suomen Moottorikelkkailijat Yhdistys ry	10 000 €
15.	Suomen Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistysten Urheiluliitto ry	78 000 €
16.	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	59 000 €
17.	Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 269 000 €
18.	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	535 000 €
19.	Suomen Urheilufysioterapeutit ry	35 000 €
20.	Suomen Urheilumanagerit ry	12 000 €
21.	Suomen Valmentajat ry	173 000 €
22.	Työväen Retkeilyliitto	18 000 €
23.	Urheiluopistojen Yhdistys Ry	50 000 €
24.	Urheilutoimittajain Liitto ry	21 000 €
Yhteensä		5 775 000 €

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2019–2021 (€), indeksikorjaamaton. Liikunnan aluejärjestöt. Lähde: SALAMA

Liikunnan aluejärjestöt		2021
1.	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	275 000 €
2.	Etelä-Savon Liikunta ry	294 000 €
3.	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	614 000 €
4.	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	1 121 500 €
5.	Kainuun Liikunta ry	501 000 €
6.	Keski-Pohjanmaan Liikunta ry	240 000 €
7.	Keski-Suomen Liikunta ry	278 000 €
8.	Kymenlaakson Liikunta ry	272 500 €
9.	Lapin Liikunta ry	281 000 €
10.	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	951 000 €
11.	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	513 000 €
12.	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	254 000 €
13.	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	309 000 €
14.	Pohjois-Savon Liikunta ry	273 500 €
15.	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	341 500 €
	Yhteensä	6 519 000 €

5.3 Toimintamenot ja valtionavustukset

Liikuntajärjestöjen saamien valtionavustusten osuus järjestöjen varsinaisista toimintamenoista oli noin 36,8 prosenttia (taulukko 32). Suhdeluku vaihtelee huomattavasti sekä järjestöryhmien että yksittäisten järjestöjen välillä (taulukot 28–31). Muutamien järjestöjen osalta tiedot varsinaisista toiminnan kuluista puuttuivat tai tilikausi on ollut muu kuin 1–12/2021. Kyseisiä järjestöjä ei ole huomioitu yhteenvetoja laskettaessa.

Liikuntalain mukaan valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ei pidetä liike-toiminnasta aiheutuneita menoja. Hyväksyttäviä toimintamenoja eivät ole:

- Välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta aiheutuneet menot,
- työntekijälle rahapalkan lisäksi annettavat työsuhde-edut sekä tietyistä palkkausmenoista aiheutuvat menot,
- lainojen lyhennyksistä ja koroista, vuokratuloista, poistoista ja varauksista aiheutuvat menot,
- keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot,
- erikseen määriteltyjen irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenot.

Kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot on mahdollista hyväksyttää valtionavustusta haettaessa. Lisäksi järjestön toiselle myymistään tavaroista, hallinto- ja tietohallintapalveluista saaduilla tuloilla katettuja menoja katsotaan valtionavustukseen hyväksyttävänä. Taulukoissa 28–31 esitetyistä järjestöjen varsinaisen toiminnan kuluista on poistettu hyväksymättömät menot. Taulukot ovat koottu liikuntajärjestöjen luovuttamien toimintakertomusten pohjalta.

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021. Lajiliitot.

Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2021; SALAMA

Lajiliitot		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleis-avustus (€)	OKM:n erityis-avustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1.	Akk-Motorsport ry	1 870 355	286 000	0	286 000	15,3 %
2.	Kansainvälinen Voimalajiliitto - World Heavy Events Association ry	97 475	15 000	0	15 000	15,4 %
3.	Sukeltajaliitto ry	502 117	175 000	0	175 000	34,9 %
4.	Suomen Agilityliitto ry	581 514	99 000	34 000	133 000	22,9 %
5.	Suomen Aikidoliitto ry	99 613	60 000	0	60 000	60,2 %
6.	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	861 257	176 000	0	176 000	20,4 %
7.	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	1 462 676	235 000	0	235 000	16,1 %
8.	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	2 245 938	714 000	0	714 000	31,8 %
9.	Suomen Biljardiliitto ry	273 775	80 000	10 000	90 000	32,9 %
10.	Suomen Bridgeliitto ry	147 909	10 000	0	10 000	6,8 %
11.	Suomen Cheerleadingliitto ry	849 231	130 900	0	130 900	15,4 %
12.	Suomen Curlingliitto ry	147 366	98 000	15 000	113 000	76,7 %
13.	Suomen Dartsliitto ry	128 428	26 500	0	26 500	20,6 %
14.	Suomen Fitnessurheilu ry	-	15 000	0	15 000	-
15.	Suomen Frisbeegolfliitto ry	340 302	66 000	0	66 000	19,4 %
16.	Suomen Golfliitto ry	5 438 049	535 000	85 000	620 000	11,4 %
17.	Suomen Hiihtoliitto ry*	6 405 767	1 070 500	70 000	1 140 500	17,8 %
18.	Suomen Hockeyliitto ry	46 050	30 500	0	30 500	66,2 %
19.	Suomen I.T.F. Taekwon-Do ry	67 324	24 000	25 000	49 000	72,8 %
20.	Suomen Ilmailuliitto	1 062 413	395 000	0	395 000	37,2 %
21.	Suomen Jousiampujain Liitto ry	291 783	95 000	0	95 000	32,6 %
22.	Suomen Judoliitto ry	918 144	323 500	8 000	331 500	36,1 %
23.	Suomen Jääkiekkoliitto ry**	477 862	1 534 000	799 400	2 333 400	488,3 %

Lajiliitot		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleis-avustus (€)	OKM:n erityis-avustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
24.	Suomen Jääpalloliitto ry	394 840	143 000	67 000	210 000	53,2 %
25.	Suomen Karateliitto ry	831 677	258 000	0	258 000	31,0 %
26.	Suomen Kaukalopalloliitto ry	168 016	110 000	0	110 000	65,5 %
27.	Suomen Keilailuliitto ry	906 714	257 000	0	257 000	28,3 %
28.	Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry	-	10 000	0	10 000	-
29.	Suomen Koripalloliitto ry**	5 409 829	982 000	459 400	1 441 400	26,6 %
30.	Suomen Krikettiliitto ry	268 259	45 000	40 000	85 000	31,7 %
31.	Suomen Käsipalloliitto ry	1 739 443	319 000	87 400	406 400	23,4 %
32.	Suomen Lentopalloliitto ry	6 179 881	941 000	728 200	1 669 200	27,0 %
33.	Suomen Liitokiekkoliitto ry	55 333	30 000	6 000	36 000	65,1 %
34.	Suomen Luisteluliitto ry	528 173	290 000	0	290 000	54,9 %
35.	Suomen Lumilautaliitto ry*	769 219	192 000	35 000	227 000	29,5 %
36.	Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	863 841	416 500	29 000	445 500	51,6 %
37.	Suomen Miekkaileu- ja 5-otteliitto	305 866	166 500	0	166 500	54,4 %
38.	Suomen Moottoriliitto ry	654 553	188 000	5 000	193 000	29,5 %
39.	Suomen Muay Thai-Liitto ry	40 649	15 000	0	15 000	36,9 %
40.	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	560 169	213 000	0	213 000	38,0 %
41.	Suomen Painiliitto ry	916 431	328 500	20 000	348 500	38,0 %
42.	Suomen Painonnostoliitto SPNL ry	1 029 304	204 000	15 000	219 000	21,3 %
43.	Suomen Palloliitto ry	30 592 700	2 129 000	104 200	2 233 200	7,3 %
44.	Suomen Pesäpalloliitto PPL ry	2 847 617	624 000	20 000	644 000	22,6 %
45.	Suomen Petanque-Liitto SP-L ry	62 758	25 000	0	25 000	39,8 %
46.	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	52 650	40 000	0	40 000	76,0 %
47.	Suomen Purjehdus ja Veneily ry	4 318 865	609 000	60 000	669 000	15,5 %
48.	Suomen Pyöräily ry	322 337	171 500	0	171 500	53,2 %

Lajiliitot	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleis-avustus (€)	OKM:n erityis-avustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
49. Suomen Pöytätennisliitto ry	478 703	127 500	30 000	157 500	32,9 %
50. Suomen Ratagolfliitto ry	56 476	10 000	0	10 000	17,7 %
51. Suomen Ratsastajainliitto ry	1 058 638	715 000	85 000	800 000	75,6 %
52. Suomen Ringeteliitto ry	802 920	181 500	0	181 500	22,6 %
53. Suomen Rugbyliitto ry	-	22 000	0	22 000	-
54. Suomen Salibandyliitto ry	9 400 875	1 192 000	404 400	1 596 400	17,0 %
55. Suomen Shakkiliitto ry	148 715	54 000	40 000	94 000	63,2 %
56. Suomen Squashliitto ry	381 120	157 000	0	157 000	41,2 %
57. Suomen Sulkapalloliitto ry	955 942	326 500	75 000	401 500	42,0 %
58. Suomen Suunnistusliitto ry	2 182 411	838 000	50 000	888 000	40,7 %
59. Suomen Taekwondoliitto ry	383 280	172 500	0	172 500	45,0 %
60. Suomen Taitoluisteluliitto ry	2 163 083	412 500	70 000	482 500	22,3 %
61. Suomen Tanssieurheiluliitto ry	554 747	338 500	0	338 500	61,0 %
62. Suomen Tennisliitto ry	31 798	335 000	70 000	405 000	1273,7 %
63. Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	31 798	21 000	0	21 000	66,0 %
64. Suomen Triathlonliitto ry	203 001	51 700	0	51 700	25,5 %
65. Suomen Uimaliitto ry	2 202 570	764 400	0	764 400	34,7 %
66. Suomen Urheiluliitto ry	4 496 062	1 033 000	40 000	1 073 000	23,9 %
67. Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	52 559	27 000	0	27 000	51,4 %
68. Suomen Vapaaotteliitto ry	-	20 000	0	20 000	-
69. Suomen Vesihiihtourheilu ry	13 845	11 000	0	11 000	79,4 %
70. Suomen Voimastoliitto ry	231 189	60 500	0	60 500	26,2 %
71. Suomen Voimisteluliitto ry	4 952 420	1 676 500	155 000	1 831 500	37,0 %
Yhteensä	115 272 239	23 448 000	4 483 280	2 719 000	25,8 %***

*Tilikausi 1.6.2020–31.5.2021

**Tilikausi 1.7.2020–30.6.2021.

***Laskettu niiden järjestöjen osalta, joiden varsinaisen toiminnan kuluista oli saatavilla tietoa ja joiden tilikausi oli 1.1.2021–31.12.2021.

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021.

Muut liikuntaa edistävät järjestöt. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2021; SALAMA

Muut liikunta edistävät järjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n erityisavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1.	Finlands Svenska Idrott Cif Rf	1 611 798	940 000	191 000	1 131 000	70,2 %
2.	Koululiikuntaliitto KLL ry	542 945	316 000	70 000	386 000	71,1 %
3.	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	210 056	92 000	0	92 000	43,8 %
4.	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	445 719	288 000	0	378 000	84,8 %
5.	Reserviläisurheiluliitto ry	-	49 000	0	49 000	-
6.	Soveltava Liikunta Soveli oy	256 509	194 000	0	194 000	75,6 %
7.	Suomen Aikuisurheiluliitto ry	392 364	75 000	0	75 000	19,1 %
8.	Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU ry	959 270	192 000	30 500	222 500	23,2 %
9.	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	409 882	320 000	50 000	370 000	90,3 %
10.	Suomen Kyykkäliitto ry	7 954	10 000	0	10 000	125,7 %
11.	Suomen Latu ry	2 595 368	810 000	190 000	1 000 000	38,5 %
12.	Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	-	149 000	0	149 000	-
13.	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto ry	225 402	80 000	110 000	190 000	84,3 %
14.	Suomen Moottorikelkkailijat Yhdistys ry	47 209	10 000	0	10 000	21,2 %
15.	Suomen Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistyksen Urheiluliitto ry	103 323	78 000	110 000	188 000	182,0 %
16.	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	141 131	59 000	0	59 000	41,8 %
17.	Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	1 542 399	1 269 000	35 000	1 304 000	84,5 %

Muut liikunta edistävät järjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n erityisavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
18.	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	900 822	535 000	15 000	550 000	61,1 %
19.	Suomen Urheilufysioterapeutit ry	161 367	35 000	0	35 000	21,7 %
20.	Suomen Urheilumanagerit ry	-	12 000	0	12 000	-
21.	Suomen Valmentajat ry	508 705	173 000	127 000	300 000	59,0 %
22.	Työväen Retkeilyliitto ry	-	18 000	0	18 000	-
23.	Urheiluopistojen Yhdistys ry	135 909	50 000	15 000	65 000	47,8 %
24.	Urheilutoimittajain Liitto ry	88 217	21 000	0	21 000	23,8 %
	Yhteensä	11 286 347	5 775 000	943 500	6 808 500	60,3 %*

*Laskettu niiden järjestöjen osalta, joiden varsinaisen toiminnan kuluista oli saatavilla olevaa tietoa.

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021.

Valtakunnalliset Palvelujärjestöt. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2021; SALAMA

Valtakunnalliset palvelujärjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n erityisavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1.	Suomen Olympiakomitea ry	10 573 640	6 590 000	7 000 000	13 590 000	128,5 %
2.	Suomen Paralympiakomitea ry*	2 961 714	2 062 000	212 600	2 329 000	78,6 %
	Yhteensä	13 535 354	8 652 000	7 212 600	15 919 000	117,6 %

*Suomen Paralympiakomitea ja Suomen Vammaisurheilu ja Liikunta VAU ry fuusioituivat vuoden 2021 alussa.

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2021. Liikunnan aluejärjestöt. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2021; SALAMA

Liikunnan aluejärjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n erityisavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1.	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	605 330	172 500	102 500	275 000	45,4 %
2.	Etelä-Savon Liikunta ry	1 065 677	201 500	92 500	294 000	27,6 %
3.	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	836 219	482 000	132 000	614 000	73,4 %
4.	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	2 171 570	380 500	741 000	1 121 500	51,6 %
5.	Kainuun Liikunta ry	1 203 750	261 000	240 000	501 000	41,6 %
6.	Keski-Pohjanmaan Liikunta ry	444 425	165 000	75 000	240 000	54,0 %
7.	Keski-Suomen Liikunta ry	448 293	211 500	66 500	278 000	62,0 %
8.	Kymenlaakson Liikunta ry	633 405	156 000	116 000	272 000	42,9 %
9.	Lapin Liikunta ry	345 232	208 500	72 500	281 000	81,4 %
10.	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 120 465	580 000	371 000	951 000	84,9 %
11.	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	955 557	317 000	196 000	513 000	53,7 %
12.	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	1 248 682	201 500	52 500	254 000	20,3 %
13.	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	973 957	232 000	77 000	309 000	31,7 %
14.	Pohjois-Savon Liikunta ry	601 547	221 000	52 500	273 500	45,5 %
15.	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	953 077	210 000	131 500	341 500	35,8 %
Yhteensä		13 607 185	3 955 000	2 518 500	6 518 500	47,9 %

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2021.

Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2021; SALAMA

Järjestöryhmä	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n erityisavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM:n avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)*
Lajiliitot (71)	115 272 239	23 448 000	4 483 280	27 266 500	25,8 %
Palvelujärjestöt (2)	13 535 354	8 652 000	7 212 600	15 919 000	117,6 %
Muut liikuntaa edistävät järjestöt (24)	11 286 347	5 775 000	943 500	6 808 500	60,3 %
Aluejärjestöt (15)	13 607 185	3 955 000	2 518 500	6 518 500	47,9 %
Yhteensä:	153 701 126	41 830 000	15 157 880	56 512 500	36,8%*

5.4 Liikunta- ja urheiluseuroille myönnetyt erityisavustukset

Liikuntalain mukaan kuntien tulee tukea paikallisten seurojen toimintaa. Ne voivat käyttää tähän tarkoitukseen kuntien liikuntatoimintaan osoitettuja valtionosuuksia.

OKM on jakanut vuodesta 2013 lähtien seuratoiminnan kehittämistukea (seuratuki) suoraan paikallistasolle. Seuratuki on tarkoitettu liikunta- ja urheiluseurojen perustoiminnan kehittämiseen. Tuen avulla vahvistetaan seuratoiminnan laatua, kehitetään seurojen perustoimintaa sekä mahdollistetaan liikunnan harrastaminen taloudellisesti erityisesti lapsille ja nuorille. Valtionavustuksen avulla edistetään yhteisöllisyyttä ja seurojen tekemää vapaaehtoistyötä sekä monimuotoisen liikunnan kansalaistoiminnan toteutumista.

Seuratukea myönnetään lasten ja nuorten liikuntaan sekä perheliikuntaan liikuntalain nojalla. Liikuntalain yhtenä tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. LIKES (nyk. Likes by Jamk) toteuttaa seuratuon seurantaa ja arviointia ja saa tähän tarkoitukseen rahoitusta OKM:stä.

Seuratukea myönnettiin seuroille yhteensä lähes 4,4 miljoonaa euroa (taulukko 33). Myönteisen tukipäätöksen sai 408 hakijaa, mikä vastasi noin 49 prosenttia kaikista hakijoista. Tuen piiriin pääsi kaikkiaan 488 hakijaa, sillä osa hankkeista oli usean seuran yhteishankkeita.

Taulukko 33. Seuratoiminnan kehittämistuki, myönnetyt avustukset 2017–2021.

Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA.

Vuosi	Hakemukset (lkm)	Myönnot (lkm)	Hakumäärä (€)	Myönnot (€)	Seuroja tuen piirissä (lkm)	Toiminnalliset (lkm)	Palkkaus (lkm)	Jatkohankkeet (lkm)
2017	772	425	8 300 000	4 000 000	560	193	101	130
2018	672	403	7 300 000	3 826 500	563	195	86	122
2019	703	395	7 310 176	3 701 000	538	206	52	137
2020	645	358	6 833 736	3 477 500	407	170	75	112
2021	817	408	11 142 482	4 385 500	488	217	67	124

5.5 Korona-avustukset

Koronaviruspandemia on vaikuttanut liikuntajärjestöjen toimintaan. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi ja taloudellisten menetysten korvaamiseksi liikuntajärjestöille ja seuroille on myönnetty erillisiä COVID-19-pandemia-avustuksia (erityisavustuksia) toiminnan kehittämisen tueksi. Liikunta- ja urheilujärjestöille myönnettiin korona-avustuksia yhteensä noin 1,1 miljoonaa euroa (taulukko 34).

Tämän lisäksi OKM jakoi liikunnan aluejärjestöille 1 miljoonaa euroa erityisavustuksia tukemaan nuorten harrastus- ja kesätoimintaa kesäkaudella 2021. Avustuksien tarkoituksena oli tukea kesätoiminnan lisäämisestä aiheutuneita kustannuksia paikallistason liikunta- ja urheiluseuroissa. Avustusta hakivat kaikki aluejärjestöt, jotka jakoivat määrärahan eteenpäin alueensa seuroille. Avustuksella lisättiin kesätoimintaa ja lasten ja nuorten liikuntaa yhteensä 685 seurassa 114 eri kunnassa.

Taulukko 34. Liikunta- ja urheilujärjestöille myönnetty korona-avustukset vuonna 2021.

Lähteet: Esittelymuistiot 2021; SALAMA.

Liikunta- ja urheilujärjestöt	Hakemukset (lkm)	Myönnöt (lkm)	Myönnetty/haettu (lkm), %	Hakumäärä (€)	Myönnöt (€)	Myönnetty/haettu (€), %
Lajiliitot	19	8	42,1 %	7 081 546	2 253 500	31,8 %
Muut liik. järjestöt	1	1	100,0 %	48 929	48 000	98,1 %
Aluejärjestöt	10	9	90,0 %	350 147	276 900	79,1 %
Liikunta- ja urheiluseurat	1 314	509	38,7 %	13 554 127	8 693 327	64,1 %
Yhteensä	1 344	527	39,2 %	21 034 749	11 271 727	53,6 %

Lähteitä

- Aarresola, O & Itkonen, H & Salmikangas A-K & Mäkinen, J. (2018). Liikunnan ja urheilun vapaaehtoisuustyö, osallistuminen ja jäsenyys. Teoksesta: Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoisuustyö ja osallistuminen 2018. toim. Mäkinen, J. Kihun julkaisusarja.
Saataavilla: https://kihuenergia.kihu.fi/tuotostiedostot/julkinen/2019_jar_aikuisvest_sel71_85829.pdf.
- Lehtonen, K & Hakonen, H (2013). Liikunnan harrastaminen ja vapaaehtoisuustyö urheiluseuroissa. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:6.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntaa edistävät järjestöt. Saataavilla: <https://okm.fi/liikuntajarjestot>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Covid-19 pandemia-avustus liikunta- ja urheiluseuroille 2021, nro 2 (erityisavustus). Saataavilla: <https://okm.fi/-/covid-19-pandemia-avustus-liikunta-ja-urheiluseuroille-2021-erityisavustus->.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Seuratoiminnan kehittämistuki (seuratuki). Saataavilla: <https://okm.fi/-/seuratoiminnan-kehittamistuki-seuratuki->.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Erityisavustus valtakunnallisten liikuntajärjestöjen, liikunnan aluejärjestöjen ja kesäpallolisenssarjojen toiminnan turvaamiseen koronavirustilanteesta johtuen. Saataavilla: <https://okm.fi/-/erityisavustus-valtakunnallisten-liikuntajarjestojen-ja-liikunnan-aluejarjestojen-toiminnan-turvaamiseen-koronavirustilanteesta-johtuen>.
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus ATH 2015. <http://www.terveytemme.fi/ath/>.
- Valtioneuvosto. Liikuntaa edistäville järjestöille lähes 42 miljoonaa euroa. Saataavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/liikuntaa-edistaville-jarjestoille-lahes-42-miljoonaa>.

6 Liikunta-alan tiedolla johtaminen

- OKM rahoittaa liikuntatieteellisiä tutkimushankkeita ja tutkimusyhteisöjä.
- Avustuksien strategisena tavoitteena on päätöksenteon nojautuminen yhä vahvemmin tutkittuun tietoon.
- Liikuntatutkimuksen tavoitteita linjataan ”Liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirja 2020–2024” -julkaisussa.
- Liikuntatieteellisiä tutkimuslaitoksia ja -yhteisöjä ovat Liikunnan ja terveyden edistämissäätiö LIKES (nyk. Likes by Jamk), UKK-instituutti, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU), Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Liikuntatieteellinen seura (LTS) sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut.

Vuonna 2021 OKM myönsi avustuksia liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille sekä liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämistyöhön (luku 4), liikuntatieteellisille tutkimusyhteisöille, kansainvälisten tieteellisten konferenssien järjestämiseen (luku 7.3) sekä tiede- ja tiedonvälitysyhteisöjen muihin hankkeisiin yhteensä noin 12,7 miljoonaa euroa. Liikuntatutkimusta rahoittavat OKM:n lisäksi myös Suomen Akatemia, TEKES, Euroopan unioni, Kansaneläkelaitos, STM, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) sekä lukuisat säätiöt.

6.1 Tiedolla johtamisen kehittäminen

Valtion talousarviossa on liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen ja tietopohjan vahvistamiseen määräraha, jonka tarkoituksena on osaltaan edesauttaa liikuntapolitiikan ja -alan eheän strategisen tason tiedollisen kokonaisuuden rakentamista. Tiedolla johtamisen perustana on systemaattisesti kerätty ja käsitelty tieto. Vuonna 2021 OKM myönsi noin 1,8 miljoonaa euroa liikunta-alan tiedolla johtamisen hankkeille. Lukuun sisältyvät liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämistyöhön myönnetty avustukset sekä eri tahoille käyttöön asetetut määrärahat.

Myönnetyt avustukset ja käyttöön asettamiset vaihtelivat 15 000 euron ja 180 000 euron välillä. Suurin käyttöön asetettu raha meni Luonnonvarakeskukselle (55 000 €) luonnon virkistyskäytön valtakunnalliseen inventointiin. Suomen ympäristökeskukselle käyttöön asetettiin 51 600 euroa tekonurmikenttien päästöjen arviointia koskevaan hankkeeseen. Suurin avustus (180 000 €) myönnettiin UKK-instituutin ”Kunnon Kartta – väestötutkimus 2021”-hankkeelle.

6.2 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

Ministeriöön tulee vuosittain noin 35–45 uutta tutkimusprojektihakemusta. Avustusta liikuntatieteen tutkimusprojekteihin voivat hakea yliopistot, tutkimuslaitokset ja yksittäiset tutkijat. Suurin osa tutkimusprojektien avustushakemuksista tulee yliopistojen kautta. Hakemusten tieteellinen taso arvioidaan Suomen Akatemian kansainvälisessä arviointipaneelissa. Valtion liikuntaneuvosto antaa lausunnon liikuntatieteellisten tutkimusprojektien liikuntapoliittisesta relevanssista.

Rahoitusta vuonna 2021 haki 47 tutkimusprojektiä (taulukko 35). OKM myönsi valtionavustusta 19 projektille, yhteensä noin 2,3 miljoonalla eurolla. Jatkotutkimushankkeista yhdelle, hausta myöhästyneelle hakemukselle esitettiin kielteinen avustuspäätös, mutta varattiin 200 000 euroa mahdollisten oikaisuvaatimusten vuoksi. Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin budjetoidusta määrärahasta (2 450 000 €) jäljelle jäänyt 170 000 euroa kohdennettiin liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen.

Taulukko 35. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2021.

Lähde: SALAMA

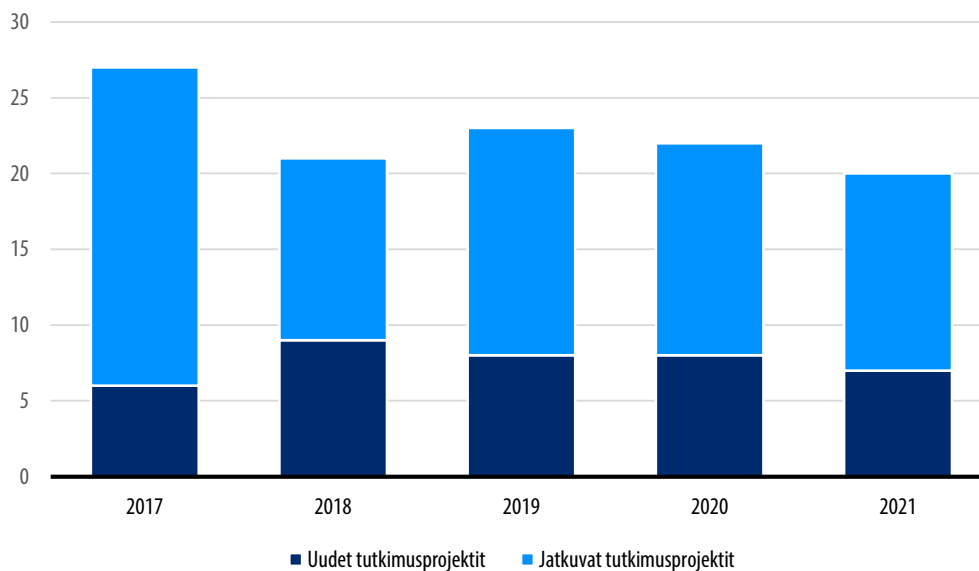
Projektit	Haettu (lkm)	Haettu (€)	Myönnetty (lkm)	Myönnetty (€)	Myönnetty/haettu (€), %
Fyysisesti aktiivisen elämäntavan edistäminen	23	2 111 758	10	1 195 000	56,6
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus	5	804 505	3	355 000	44,1
Liikuntaan ja urheiluun osallistumisen lisääminen	6	1 129 580	2	280 000	24,8
Huippu-urheilun tuloksellisuus ja vastuullisuus	13	1 889 115	4	450 000	23,8
Yhteensä	47	5 934 958	19	2 280 000	38,4

Huom. Vuodelle 2020 otettu käyttöön uusi projektien jaottelutapa Liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirja 2020-2024:n (2018, 24) mukaisesti.

Ministeriössä on tutkimustoimintaan käytössä ehdolliset, pidempiaikaiset rahoituspäätökset. Tämä mahdollistaa sen, että liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille voidaan myöntää ehdollinen tuki pääsääntöisesti enintään kolmelle vuodelle. Edellytyksenä on, että hanke etenee suunnitelmansa mukaisesti ja että eduskunta osoittaa liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosittain riittävät määrärahat. Valtionavustusta saaneista 19 tutkimusprojektista 7 oli uusia tutkimusprojekteja ja 12 jatkuvia tutkimusprojekteja (kuvio 5).

Kuvio 5. Valtionavustusta saaneet uudet ja jatkuvat liikuntatieteelliset tutkimusprojektit 2017–2021 (lkm).
Lähde: SALAMA

6.3 Liikuntalääketieteen keskuksset ja liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta

OKM rahoittaa kuuden liikuntalääketieteen keskuksen toimintaa. Liikuntalääketieteen keskusten saaman valtionavustuksen yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä perusteena on pidetty keskusten toteuttamaa liikuntatieteellistä tutkimustyötä, koulutustoimintaa ja tiedonvälitystä sekä liikuntalääketieteen erikoislääkärikoulutusta. Ministeriö käy keskusten kanssa vuosittaiset tavoiteohjauskeskustelut. Tavoiteohjauksen tarkoituksena on lisätä keskusten toiminnan tuloksellisuutta sekä liikunnan edistämiseen liittyvän tiedon, asiantuntemuksen ja osaamisen vaikuttavuutta liikuntakulttuurissa. Kullakin keskuksella on oma liikunta- tai liikuntalääketieteellisen tutkimuksen painopistealueensa.

Liikuntatieteellisestä tiedonvälityksestä vastaavat Suomessa useat eri yksiköt. OKM:n tuki kohdistuu pääasiassa Liikuntatieteelliselle Seuralle (LTS ry), jonka tehtäviin kuuluu tieteellisen tiedon popularisointi ja sen saattaminen liikuntaelämän toimijoiden käyttöön. Muita liikunnan tiedonvälitysyksiköitä ovat muun muassa Suomen Urheilukirjaston tietopalvelu ja Suomen Urheiluarkisto Helsingissä, UKK-instituutin kirjasto Tampereella ja Jyväskylän yliopiston kirjaston tietopalvelu.

Vuonna 2021 liikuntalääketieteen keskuskeskukset saivat valtionavustusta yhteensä noin 5,5 miljoonaa euroa (taulukko 36). Keskuksille myönnettyjen toiminta-avustusten kokonaismäärä on keskimäärin kasvanut viimeisten vuosien aikana. Liikuntatieteelliselle Seuralle myönnettiin avustuksia yhteensä 720 000 euroa ja Suomen Urheiluhistorialliselle Seuralle 14 000 euroa. Liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettiin toiminta- tai erityisavustusta yhteensä noin 69 500 euroa. Suomen urheilumuseosäätiölle myönnettiin 442 000 euroa. Taulukossa esiteltujen määrärahojen lisäksi varoja myönnettiin myös Helsingin yliopiston urheiluvoimien professuureihin yhteensä 50 900 euroa.

Taulukko 36. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2021 (€).

Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

	Yleisavustukset	Erityisavustukset	Kokonaissumma
Liikuntalääketieteen keskuskeskukset	3 080 000	2 453 500	5 533 500
Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES	1 000 000	1 740 000	2 740 000
Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiö / Tampereen Urheilulääkäriasema	590 000	553 500	1 143 500
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun Liikuntalääketieteellinen Klinikka	370 000	140 000	510 000
Paavo Nurmi -keskuksen kannatusyhdistys ry / Paavo Nurmi -keskus	380 000	0	380 000
Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiö / Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuslaitos	360 000	0	360 000
Urheilulääketieteen säätiö / Helsingin urheilulääkäriasema	380 000	20 000	400 000
Liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt	670 000	64 000	734 000

	Yleisavustukset	Erityisavustukset	Kokonaissumma
Liikuntatieteellinen Seura ry	660 000	60 000	720 000
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	10 000	4 000	14 000
KIHU-tutkimuskeskus*	0	1 715 000	1 715 000
Suomen Urheilumuseosäätiö**	400 000	42 000	442 000
Muut tiedeyhteisöt	15 000	54 500	69 500
Suomen Urheilufysioterapeutit ry	0	35 000	35 000
Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry	-	-	-
Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	0	12 000	12 000
Urheiluoikeuden yhdistys ry	15 000	7 500	22 500
Yhteensä	4 165 000	4 329 000	8 494 000

*Valtionavustus myönnetään huippu-urheilun momentilta.

**Sis. Urheilumuseosäätiön yleisavustuksen.

Lähteitä

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirja 2020–2024.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:24.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntatiede: liikuntatieteelliset tutkimushankkeet.

Myönnetyt avustukset 2021. Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikuntatiede-tutkimusprojektit>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palveleva tutkimus- ja kehitystyö. Myönnöt 2021. Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikuntapaikkojen-rakentamista-yllapitoa-tai-kayttoa-palveleva-tutkimus-ja-kehitystyö>.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.

7 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

- OKM osallistuu liikunta-alan kansainväliseen toimintaan eri maiden hallitusten kahdenvälisen, monenkeskisen sekä pohjoismaisen yhteistyön kautta.
- Yhteistyön painopisteitä ovat urheilun eettiset kysymykset, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, hyvän hallinnon periaatteet sekä terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen ja tukeminen.
- Merkittävimpiä kansainvälisiä yhteistyötahoja ovat Euroopan unioni, Euroopan neuvosto, UNESCO sekä Maailman antidopingtoimisto WADA.

Vuonna 2021 OKM:n kansainväliseen toimintaan ohjatut valtionavustukset myönnettiin liikunta-alan yhteisöille kansainvälisiin hankkeisiin. Pääosin kansainvälinen toiminta luetaan osaksi liikuntaa edistävien järjestöjen perustoimintaa (luku 6), mistä johtuen tässä luvussa esitellyt määrärahat kuvaavat vain osaa liikunta-alan kansainvälisestä toiminnasta Suomessa. Lisäksi liikunnan ja urheilun toimiala voi saada rahoitusta Erasmus+-ohjelmasta.

7.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

Kansainvälistä yhteistyötä tehdään pääsääntöisesti alueellisesti, EU-tason ja monenkeskisen yhteistyön puitteissa. Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi on mukana erityisesti UNESCO:n ja Euroopan neuvoston kautta. Euroopan neuvosto järjestää joka toinen vuosi eurooppalaisen urheiluministerikokouksen.

Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston urheilualan yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus (1990) sekä eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa (1985, Suomi ratifioinut 1987). Näitä yleissopimuksia tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan Suomi osallistuu aktiivisesti. Suomi on kirjoittanut myös Euroopan neuvoston ministerikomitean

urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen (2014) sekä turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdenmetystä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (2017). Euroopan neuvoston yleinen liikuntapoliittinen yhteistyö järjestetään osallistujamaiden erillisrahoituksella toimivalla osittaissopimuksella (EPAS). Euroopan neuvoston ad hoc -ryhmä CAHAMAssa koordinoidaan Euroopan yhteiset kannat WADAn hallintoelinten kokouksiin.

Kansainvälisen dopinginvastaisen yleissopimuksen puitteissa Suomi osallistuu UNESCO:n kahden vuoden välein järjestämiin sopimusmaiden kokouksiin sekä tukee vuosittain antidopingtoimintaa erityisesti vähiten kehittyneissä maissa sopimuksen rahaston kautta. Lisäksi Suomi on UNESCO:n urheilun ja liikuntakasvatuksen CIGEPS-komitean jäsen kaudella 2018–2021.

Kansainvälisen antidopingtyön osalta Suomi on mukana myös edistyneimpien antidopingmaiden toiminnassa International Antidoping Arrangement (IADA) -yhteistyön puitteissa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitustenvälinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu urheiluministereiden julistukseen Pohjoismaiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alueella. Pohjoismaita yhdistää erityisesti liikunnan kansalaistoiminnan merkitys sekä valtion rooli sen edistäjänä.

7.2 Yhteistyö Euroopan unionissa

Euroopan unionin neuvoston urheilutyöryhmä valmistelee liikuntaa ja urheilua koskevat päätökset kaksi kertaa vuodessa kokoontuvan urheiluministerineuvoston päätettäväksi. Urheilun ja liikunnan painopisteistä ja prioriteeteista unionin tason yhteistyössä on sovittu urheilualan työsuunnitelmassa vuosille 2021–2024.

Työsuunnitelman mukaan EU-yhteistyön työsuunnitelmakauden painopistealueet ovat:

1. Urheilun integriteetin ja arvojen suojeleminen,
2. Urheilun sosioekonomiset ja ympäristöön liittyvät ulottuvuudet,
3. Urheilun ja terveyttä edistävän liikunnan harrastamisen edistäminen.

Painopistealueiden mukaisia tehtävänantoja valmistelee kaksi asiantuntijatyöryhmää, jotka koostuvat jäsenvaltioiden edustajista. Lisäksi urheilujärjestöt ovat edustettuina niissä tarkkailijoina. Painopisteaiheista järjestetään myös ryhmätapaamisia ja vertaisoppimistilaisuuksia.

Käytännössä keskeisiä välineitä unionin liikunta- ja urheilupolitiikan toteutuksessa ovat unionin rahoitusvälineet ja erityisesti Erasmus+ -ohjelma. OKM osallistuu Erasmus+ -ohjelman vuosittaisten rahoitussuunnitelmien ja painopistealueiden valmisteluun ja hyväksymiseen ohjelmakomiteassa.

7.3 Valtionavustukset kansainvälisiin konferensseihin ja kokouksiin

OKM myöntää vuosittain valtionavustusta Tieteellisten seurain valtuuskunnalle edelleen jaettavaksi Suomessa järjestettävälle liikunta-alan kansainvälisille konferensseille ja kokouksille tiedolla johtamisen momentilta (luku 6). Vuonna 2021 määräraha oli 100 000 euroa. Suurimman yksittäisen tuen (11 000 euroa) sai Helsingin yliopiston yhteisötyöyhteisöjen kanssa järjestämä kansainvälinen soveltavan liikunnan maailmankongressi HENNIG XXXIX.

7.4 Muut avustukset kansainväliseen toimintaan

Harkinnanvaraisia valtionavustuksia myönnetään vuosittain liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainvälisen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Vuonna 2021 kyseisiä valtionavustuksia myönnettiin yhteensä 161 000 euroa. Suurin avustussumma (65 000 euroa) myönnettiin Suomen Salibandyliitto ry:lle Kansainvälisen Salibandyliiton (IFF) päätoimipaikan sijoittamiseen Suomeen.

Lähteitä

Council of Europe Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events. CETS No.218.
 Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions. CETS No.215.
 Dopingin vastainen yleissopimus (SopS 23/1990).
 Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa ja erityisesti jalkapallo-otteluissa (SopS 9/1987).
 SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä. Tieteellisten seurain valtuuskunta. Liikunta-alan kansainväliset konferenssit ja kokoukset.
 Myönnetty avustukset 2021. Saatavilla: <https://www.tsv.fi/fi/avustukset/kansainvaliset-konferenssit-ja-kansalliset-seminaarit/my%C3%B6nnetty-avustukset>.

8 Huippu-urheilu

- Suomalaiseen huippu-urheiluverkoston kuuluvat Olympiakomitea, Paralympiakomitea, OKM, Kilpailu- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU, Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry, urheiluakatemit sekä Urheilijoiden Ammattienedistämissätiö (URA).
- Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikkö johtaa ja koordinoi huippu-urheiluverkoston toimintaa.
- OKM edistää huippu-urheilua rahoittamalla sekä kehittämällä valmentautumisolosuhteita.
- Hyödyllisiä linkkejä: <https://okm.fi/huippu-urheilu>; <https://www.olympiakomitea.fi/huippu-urheilu/>; <https://www.paralympia.fi/>

Huippu-urheilu on liikuntalain mukaan kansallisesti merkittävää sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävää tavoitteellista urheilutoimintaa. Ministeriön tavoitteena on, että huippu-urheilua kehitetään tuloksellisesti, eettisesti ja vastuullisesti.

OKM luo huippu-urheilulle toimintaedellytyksiä muun muassa myöntämällä urheilijoille verottomia valmennus- ja harjoitteluapurahoja, avustamalla Olympiakomitean huippu-urheiluyksikköä ja lajiliittoja, myöntämällä avustuksia urheiluakatemioiden ja valmennuskeskuksille, tukemalla huippu-urheilun olosuhteiden rakentamista ja kehittämistä, avustamalla huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä edistämällä urheilijoiden urheilijauran jälkeisiä opintoja.

Suomen Olympiakomitea koordinoi ja kehittää kansainväliseen menestykseen tähtäävää huippu-urheilua erityisesti huippu-urheiluyksikkönsä työnä. Sen tehtävänä on johtaa huippu-urheiluverkoston toimintaa Suomessa ja vastata yhdessä lajiliittojen kanssa huippu-urheilumenestyksestä. Huippu-urheiluyksikön kautta kohdistetaan asiantuntija-apua ja muita resursseja urheilijoiden, valmentajien ja muiden huippu-urheiluverkoston toimijoiden arjen tukemiseksi kolmeen ohjelmaan: huippuvaiheen ohjelma, osaamisohjelma ja urheiluakatemiaohjelma.

Suomen Paralympiakomitea vastaa yhteistyössä huippu-urheiluyksikön kanssa vammais-huippu-urheilun valmennustoiminnasta ja valmennustuen tulosperusteisesta suuntaamisesta. Huippu-urheiluyksikön avustuksesta 600 000 euroa on tarkoitettu käytettäväksi Paralympiakomitean huippu-urheiluyksikön toimintaan sekä paralympiaurheilun kehittämiseen. Paralympiakomitea vastaa lisäksi vammaishuippu-urheilun kansainvälisestä vaikuttamisesta sekä vammaishuippu-urheilun viestinnästä ja siihen liittyvistä mielikuvista Suomessa (Luku 12).

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU vastaa osaltaan alan soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. KIHUn toimintaan myönnettiin valtionavustusta 1 715 000 euroa. Ministeriön tuki huippu-urheilututkimukselle koostuu suurelta osin KIHUn yleisavustuksista. KIHUn toimenkuvaan kuuluvat keskeisesti kilpa- ja huippu-urheilua tukevan monitieteisen tutkimuksen tekeminen sekä soveltavan palvelutoiminnan harjoittaminen.

Lajiliitot vastaavat kukin lajinsa huippu-urheilustrategiasta ja toimintasuunnitelmasta. Liitot vastaavat oman lajinsa huippu-urheilutoiminnan ja valmennuksen kehittämisestä (mm. valmennusjärjestelmien ja osaamisen kehittäminen, seurojen tukeminen sekä arvokilpailut) sekä lajinsa kansainvälisestä tuloksenteosta (luku 6).

Liikunnan määrärahoista suoraan huippu-urheiluun kohdentui 12 465 283 euroa (taulukko 5, luku 1). Todellisuudessa huippu-urheilun kokonaisrahoitus on kuitenkin suurempi, sillä huippu-urheilu hyötyy myös liikunnan eri momenteilta myönnettävistä avustuksista. Huippu-urheilun valtionavustukset jakautuvat usealle eri toimijalle, joista merkittävimmän avustuksen (7 milj.€) sai Olympiakomitean huippu-urheiluyksikkö (taulukko 37). Summa sisältää vuoden 2020 lisätalousarviossa jaetun miljoonan euron (3v siirtomääräraha) erityisavustuksen huippu-urheiluyksikölle edelleen jaettavaksi lajien tehostamistukijärjestelmiin ja huippu-urheilutukiin. Taulukon lukuja tarkasteltaessa on huomioitava, että Olympiakomitean yleisavustuksesta suuri osa menee muuhun kuin huippu-urheilun edistämiseen.

Urheiluakatemia ja valmennuskeskustoimintaan OKM myönsi yhteensä noin 3,9 miljoonaa euroa. Avustukset ovat tarkoitettu urheiluakatemioiden ja valmennuskeskusten valtakunnalliseen koordinointiin ja kehittämiseen. Urheiluakatemit ovat alueellisia yhteistyöverkostoja, joiden perustehtävänä on mahdollistaa huippu-urheilu-uran ja opintojen yhteensovittaminen. Urheiluakatemioiden kautta tuetaan valmentautumisen, opiskelun ja muun elämän integrointia sekä edistetään laadukkaaseen valmentautumiseen ja urheilijan elämään liittyvien tukipalvelujen saatavuutta. Suomessa toimii 19 urheiluakatemiaa, jotka ovat mukana Suomen Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön urheiluakatemiaohjelmassa.

Urheilijoiden ammattienedistämissätiölle (URA) myönnettiin valtionavustusta 300 000 euroa. URA tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin. URA-säätiön opiskeluapurahan lukuvuodelle 2020–2021 sai 194 urheilijaa. Apurahan suuruus on 1 500 tai 3 000 euroa koko lukuvuodelle.

Urheilun suur tapahtumat

Liikunnan ja urheilun suur tapahtumiin myönnettiin avustuksia 1,6 miljoonaa euroa. Avustuksia myönnettiin suur tapahtumat-momentin lisäksi myös OKM:n käytettäväksi tarkoitettujen varojen momentilta (vuonna 2021 n. 160 000 €). Koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi peruuntuneisiin liikunnan ja urheilun tapahtumien kustannuksiin myönnettiin yhteensä noin 815 000 miljoonaa euroa.

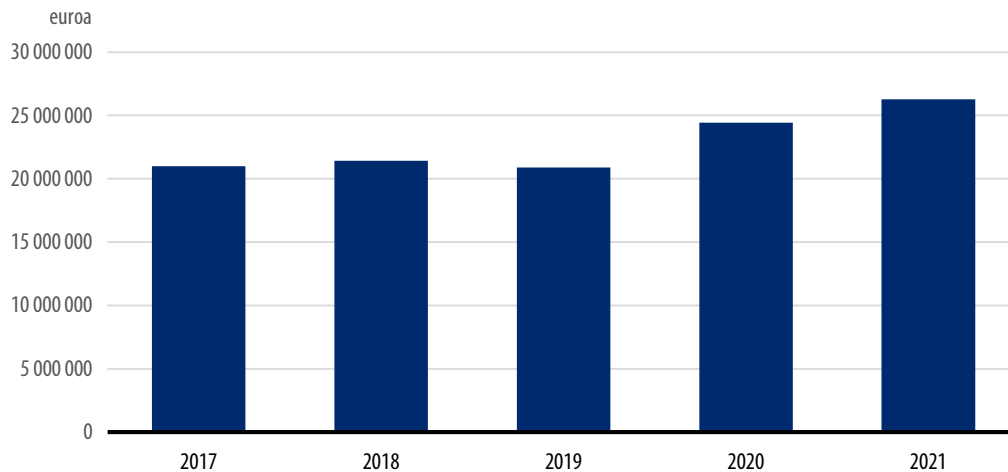
COVID-19 –avustuksia jaettiin urheilun ylimmän ja divisioonatason keskeytyneille kilpasarjoille sekä lajiliitoille yhteensä 2 712 900 euroa. Loput avustuksista lajiliitot jakoivat edelleen täysimääräisesti liiga-, divisioona- ja pääsarjaseuroilleen. Nämä avustukset ovat esiteltynä tarkemmin luvussa 6.

Taulukko 37. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähde: Esittelymuistiot; SALAMA

Vuosi	Olympia- komitean yleisavustus*	Olympia- komitean huippu- urheiluyksikkö	Paralympia- komitean yleisavustus	Urheilijoiden apurahat	Urheilijoiden akatemit ja valmennus- keskukset	Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHUn yleis- avustus	URA- säätiö	Arvokisat ja kisojen tappion- takuut	Tunnustus- palkinnot	Yhteensä	Yhteensä, indeksi- korjattu
2017	5 390 000	7 200 000	338 000	1 808 750	1 900 000	1 715 000	300 000	1 850 000	6 000	20 661 000	21 758 418
2018	6 760 000	6 000 000	338 000	2 121 666	1 950 000	1 715 000	300 000	1 999 500	7 000	21 301 666	22 206 287
2019	6 590 000	6 700 000	338 000	2 270 167	1 935 000	1 715 000	300 000	1 600 000	7 000	21 601 167	22 204 190
2020	6 590 000	7 000 000	1 983 000	2 309 667	3 730 000	1 715 000	300 000	1 600 000	7 000	25 389 167	25 865 841
2021	6 590 000	7 000 000	2 062 000	2 246 167	3 950 000	1 715 000	300 000	2 415 000	0	26 278 167	26 278 167

*Sis. urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tuet.

Kuvio 6. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähde: SALAMA

8.1 Urheilijoiden apurahat ja urheilijaeläkkeet

OKM jakaa urheilijoille vuosittain valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla pyritään turvaamaan urheilijan mahdollisuus täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjänteiseen ammattimaiseen valmentautumiseen, ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevissa kansainvälisissä arvokilpailuissa. Vuonna 2021 harjoitteluapurahoja myönnettiin yhteensä noin 2,2 miljoonaa euroa (taulukko 37). Urheilija-apurahojen ohella ministeriö myöntää avustuksia Olympiakomitealle apurahan saaneiden urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tukemiseen (154 500 €).

Apurahoja harkittaessa tavoitteena on ollut nykyistä pitkäjänteisempi tukijärjestelmä urheilijoille. Arviointi tapahtuu lajikohtaisesti ottaen huomioon lajien erityispiirteet. Apurahoja myönnettäessä otetaan huomioon sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain, minkä tavoitteena on edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa huippu-urheilussa. Apurahoja myönnettäessä käytetään tarveharkintaa niiden urheilijoiden osalta, joiden kilpailu- tai muut erotettavat tulot ovat erityisen korkeita. Valtion apurahat ovat suuruudeltaan 20 000, 10 000 tai 6 000 euroa vuodessa. Vuonna 2021 apuraha myönnettiin 254 urheilijalle, kun edellisvuonna tukea sai 264 urheilijaa. Apurahan saaneista naisia oli 125 ja miehiä 129.

20 000 euron suuruinen urheilija-apuraha on tarkoitettu kansainvälisellä huipulla oleville yksilöurheilijoille. Arvioinnin perustana on se, että urheilija on ollut viimeisimmissä olympialaisissa tai paralympialaisissa lajinsa finaalisissa ja ei-olympialaisissa MM-kisoissa mitaleilla.

10 000 euron suuruinen valmennus- ja harjoitteluapuraha voidaan myöntää yksilölajien urheilijoille sekä erityisen lahjakkaille nuorille urheilijoille, jotka ovat jo menestyneet kansainvälisissä arvokilpailuissa tai jotka arvioidaan tulevaisuuden aikuisten arvokilpailumenestyjiksi. Apuraha voidaan myöntää myös olympia- ja paralympialajeissa joukkuelajien urheilijoille, joilla arvioidaan olevan mahdollisuus kansainväliseen menestykseen.

6 000 euron suuruinen valmennus- ja harjoitteluapuraha on tarkoitettu yksilö- ja joukkuelajien nuorille urheilijoille, jotka urheilu-uran kehityksen perusteella arvioidaan tulevaisuuden arvokilpailumenestyjiksi ja ovat myöntövuonna 16–25-vuotiaita. Paralympialajeissa huomioidaan myös vammaikä. Urheilijan menestyspotentiaalia arvioidaan vertaamalla hänen tulos- ja suoritustasoaan aikuisten kansainväliseen tasoon.

Urheilijaeläkkeet

Valtio on vuodesta 2015 lähtien myöntänyt ylimääräistä urheilijaeläkettä. Vuonna 2021 urheilijaeläkettä maksettiin yhteensä 262 116 euroa. Täysimääräistä urheilijaeläkettä (1 383,20 €/kk) maksettiin viidelle urheilijalle ja osaeläkettä (691,60 €/kk) 21 urheilijalle. Urheilijaeläkkeet maksetaan valtionvarainministeriön määrärahoista, jonka vuoksi niitä ei ole esitetty taulukossa 37.

Lähteitä

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen verkkosivut. <https://kihu.fi/>.
SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
Suomen Olympiakomitean verkkosivut. <https://www.olympiakomitea.fi/>.
Suomen Paralympiakomitean verkkosivut. <https://www.paralympia.fi/>.

9 Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta

- Liikuntalain tavoitteena on edistää liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita.
- Lain lähtökohtia ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus ja kestävä kehitys.
- Eettisen toiminnan perustan muodostavat kansainväliset yleissopimukset yhdessä kansallisen lainsäädännön kanssa.
- Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry vahvistaa urheilun eettisyyttä yhteistyössä muiden urheilun toimijoiden kanssa.

OKM edistää liikunnan ja urheilun eettisiä periaatteita kaikessa toiminnassaan. Tämä näkyy esimerkiksi liikuntaa edistävien järjestöjen valtionapukelpoisuutta ja valtionavustuksen määrää harkittaessa (luku 6.1 ”vastuullisuuskriteerit”).

Liikunnan ja urheilun yksi näkyvimmistä eettisistä osa-alueista on dopingvalvonta. Urheilun dopingvalvonta perustuu Suomessa lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan sekä urheilun itsesäätelyn yhdistelmään. Dopingvalvonnan tarkoituksena on estää urheilijoiden terveydelle vaarallisten sekä suorituskykyä parantavien aineiden tai menetelmien käyttö. Antidopingtyön tehokkuuden perustana on eri tahojen välinen yhteistyö. OKM vastaa antidopingtoiminnan edistämisestä Suomessa sekä hallitusten välisestä antidopingyhteistyöstä. STM puolestaan vastaa lääkelakiin liittyvästä säädöstyöstä ja oikeusministeriö rikoslain kehittämisestä. Urheilun itsesäätelytoimet kohdistuvat pääasiassa dopingaineiden ja -menetelmien käytön estämiseen.

SUEK vastaa antidopingyleissopimusten sekä urheilun osalta antidopingyleissopimusten sekä urheilun osalta kilpailumanipulaatioyleissopimuksen ja katsomoturvallisuusyleissopimuksen toimeenpanosta Suomessa. SUEKin laatima Suomen antidopingsäännöstö tulee olla yhdenmukainen Maailman antidopingsäännöstön kanssa. SUEKin toiminta-alueita ovat valvonta, koulutus, kansainvälinen toiminta, alan tutkimustyön sekä viestintä- ja julkaisutoiminnan edistäminen.

OKM:n liikunnan vastuualueen alaisuudessa toimii eettisten asioiden neuvottelukunta (2020–2022). Neuvottelukunta toimii eri hallinnonalojen ja urheilun toimijoiden välisenä

koordinaatio- ja yhteistyöelimenä, jonka tavoitteena on edistää urheilun eettisyyttä ja siihen liittyvien kansainvälisten sopimusten toimeenpanoa. Sen tehtävänä on toimia urheiluliikkeen ja julkisen vallan yhteistoiminnan seuraajana sekä seurata kansainvälistä yhteistyötä urheilun eettisten ongelmien ratkaisemiseksi. Lisäksi neuvottelukunta tekee ehdotuksia urheilun eettisistä kysymyksistä ja toimii urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen mukaisena kansallisena toimintaryhmänä.

Lajiliitoilla on vastuu oman lajinsa/lajiensa antidopingtyöstä ja eettisestä toiminnasta. Antidopingsäännösten noudattaminen on yksi järjestöjen valtionapuperuste. Urheilijat ovat velvollisia noudattamaan Suomen antidopingsäännöstöä, lajiliiton ja kansainvälisen lajiliiton antidopingsäännöstöjä sekä olympiakisoissa Kansainvälisen Olympiakomitean antidopingsäännöstöjä.

Suomi osallistuu urheilun eettisyyttä koskevaan kansainväliseen toimintaan aktiivisesti (luku 8.1.).

9.1 Valtionavustukset eettiseen toimintaan

Toiminta-avustuksia myönnettiin yhteensä noin 3,1 miljoonaa euroa SUEK ry:lle sekä Urheilu oikeuden yhdistykselle (taulukko 38). Toiminta-avustuksen lisäksi järjestöille voidaan myöntää erityisavustuksia esimerkiksi testauslaitteiden hankintoihin, tiedotustyöhön ja erilaisiin projekteihin. Näitä myönnettiin yhteensä 127 250 euroa, joista 99 000 euroa meni SUEK ry:lle. Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käyttöön asetettiin yhteensä 933 138 euroa antidopinglaboratoriotoimintaan. Kokonaisuudessaan liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan osoitetut avustukset nousivat hieman edellisvuoteen verrattuna.

Taulukko 38. Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan myönnetyt määrärahat 2017–2021 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähde: SALAMA

Vuosi	Toiminta-avustukset*	Toiminta-avustukset, indeksikorjattu	Erytis-avustukset	Erytis-avustukset, indeksikorjattu	Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjattu
2017	3 500 000	3 685 904	181 000	190 614	3 681 000	3 876 518
2018	3 600 000	3 752 882	0	0	3 600 000	3 752 882
2019	3 630 000	3 731 336	10 000	10 279	3 640 000	3 741 615
2020	3 050 000	3 107 263	599 500	610 755	3 849 500	3 918 018
2021	3 140 000	3 140 000	127 250	127 250	4 200 388	4 200 388

*sis. SUEK ry & Urheilu oikeuden yhdistys

Dopingvalvonta on prosessi, johon sisältyvät testauksen suunnittelu, näytteenotto ja näytteiden käsittely, laboratorioanalyysi, tulosten ja dopingrikkomuksen käsittely sekä seuraamusten määrääminen ja mahdollinen muutoksenhaku. Vuonna 2021 SUEK, WADA ja lajiliitot tekivät dopingtestejä Suomessa ja ulkomailla yhteensä 2 745 kappaletta (taulukko 39). Eniten dopingtestejä tehtiin yleisurheilijoille (taulukko 40).

Taulukko 39. SUEK ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2021 (lkm). Lähde: SUEK ry

	SUEK ry	Kansallinen lajiliitto	Kv. lajiliitto tai WADA	Testejä yhteensä
Kilpailun ulkopuoliset	1 415	0	113	1 528
Kilpailutestit	1 045	22	150	1 217
Testejä yhteensä	2 460	22	263	2 745

Taulukko 40. SUEK ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2021 (lkm). Lähde: SUEK ry

Laji	Testimäärä
Amerikkalainen jalkapallo	89
Ampumahiihto	39
Fitness	116
Jalkapallo	160
Jääkiekko	224
Koripallo	44
Käsipallo	76
Lentopallo	54
Maantiepyöräily	37
Maastohiihto	190
Nyrkkeily	27
Paini	66
Painonnosto	63
Pesäpallo	20

Laji	Testimäärä
Pikaluistelu	22
Ratamelonta	30
Salibandy	79
Soutu	44
Suunnistus	38
Telinevoimistelu	25
Triathlon	28
Uinti	53
Vammaisurheilu	40
Vapaaottelu	20
Voimanosto	117
Yhdistetty	40
Yleisurheilu	304
Muut joukkuelajit	69
Muut yksilölajit	305
Kaikki yhteensä	2 419

Kokonaisuudessaan dopingtestejä tehtiin 2745 kappaletta, joka on 146 kappaletta enemmän kuin vuonna 2020 (taulukko 41). Havaittuja dopingrikkomuksia oli kuitenkin vertailuvuoteen nähden puolet vähemmän.

Taulukko 41. Dopingtestit ja -rikkomukset 2017–2021 (lkm). Lähde: SUEK ry

	Dopingtestit yhteensä	SUEK ry:n testit	Dopingrikkomukset
2017	3 370	2 716	9
2018	3 104	2 612	10
2019	2 982	2 725	6
2020	2 599	2 439	11
2021	2 745	2 460	5

9.2 Kuntodoping

OKM:n ja STM:n yhteisrahoitteinen, lääketieteelliseen ja päihdevalistukselliseen osaamiseen perustuva terveysneuvontapalvelu Dopinglinkki vastaa kuntodopingiin liittyvästä valistuksesta. Työtä toteuttaa A-klinikkasäätiö. Dopinglinkki-palvelulla pyritään ehkäisemään dopingaineiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja jakamalla tieteellisesti tutkittua tietoa dopingaineista verkkosivujen, neuvontapalvelun ja koulutusten avulla.

Kuntodopingia käsittelevät tutkimukset osoittavat, ettei huippu-urheilun ulkopuolinen dopingaineiden käyttö ole kasvanut Suomessa yhtä vakavaksi ongelmaksi kuin monissa muissa Euroopan maissa. Vuonna 2018 noin prosentti suomalaisista oli joskus kokeillut tai käyttänyt dopingaineita. Kuntodopingin käyttö on yleisintä nuorten (25–34-vuotiaat) miesten keskuudessa. Dopingrikostilastot kuitenkin paljastavat, että dopingaineille on kysyntää. Suomen tullin rikostilastojen mukaan Suomessa jäätiin kiinni 250 dopingrikoksesta, joista valtaosa oli lieviä (taulukko 42). Tullin takavarikoimien dopingaineiden lukumäärä oli huomattavasti vähäisempi kuin aikaisempina vuosina.

Taulukko 42. Dopingrikokset ja takavarikoidut dopingaineet 2017–2021 (lkm).

Lähde: Suomen tullin rikostilastot

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Törkeä dopingrikos	35	6	13	9	23	22
Dopingrikos	49	37	50	47	46	62
Lievä dopingrikos	160	186	167	160	169	166
Dopingrikokset yhteensä	244	229	230	216	238	250
Tullin takavarikoimat dopingaineet (tablettia/ampullia)	28 188	121 301	587 445	298 326	34 678	21 611

Lähteitä

Dopinglinkki -verkkopalvelu. Saatavilla: www.dopinglinkki.fi.

Karjalainen, K & Hakkarainen, P & Salasuo, M (2019). Suomalaisen huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Tilastoraportti 2/2019.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Suomen tulli. Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2021. Dopingrikokset.

<https://tulli.fi/tietoa-tullista/tullin-toiminta/julkaisut>. Viitattu 20.10.2021.

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry. Dopingtestitilastot.

Saatavilla: <https://suek.fi/antidopingtoiminta/dopingvalvonta/dopingtestitilastot/>.

Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Nuorisotutkimusverkosto. Suomalaisen huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018.

Saatavilla: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisen_huumeiden_k%C3%A4yt-t%C3%B6_ja_huumeasenteet_2018_tilastoraportti.pdf?sequence=3&isAllowed=y.

10 Liikunnallinen elämäntapa

- Liikuntapolitiikan keskeinen tavoite on väetön hyvinvoinnin edistäminen koko elämänsä ajan.
- Liikunnallista elämäntapaa edistetään valtakunnallisten Liikkuvat-kokonaisuuksien avulla.
- Liikunnallisen elämäntavan edistäminen tapahtuu kunta-, valtio- sekä Euroopan tasolla.
- Liikuntapolitiikan koordinaatioelin LIPOKO koordinoi ja edistää ministeriöiden välistä yhteistyötä liikunnallisen aktiivisuuden nostamiseksi kaikissa ikäryhmissä.

Vuonna 2021 liikunnallisen elämäntavan edistämiseen myönnettiin rahapelitoiminnan tuotoista yhteensä noin 6,2 miljoonaa euroa (taulukko 43). Myönnoistä noin 2,2 miljoonaa euroa kohdistui Liikkuvat -hanketukiin. Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu & opiskelu -toimintaan kohdistettiin noin 2,5 miljoonaa euroa, Liikkuva aikuinen -toimintaan noin 1,4 miljoonaa euroa ja Ikiliikkuja -toimintaan 220 000 tuhatta euroa. Lisäksi budjettivaroista myönnettiin yhteensä 5 miljoonaa euroa Liikkuva aikuinen-, Liikkuva opiskelu- ja Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaan. Kyseisistä budjettivaroista käytettiin yhteensä 1 393 172 miljoonaa euroa, lopun osuudesta siirtyessä seuraavalle vuodelle (3 v. siirtomääräraha). Lisäksi aikaisemmilta vuosilta siirtyi käyttöön noin 2,1 miljoonaa euroa, joka käytettiin liikkuva opiskelu ja -varhaiskasvatus -hankkeisiin.

Taulukko 43. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen rahapelitoiminnan tuotoista myönnetyt määrärahat vuonna 2021 (€), indeksikorjaamaton. Lähteet: SALAMA; tutkiahallinto.fi

Momentti	2020	2021
Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu & opiskelu -toimintaan*	2 763 711	2 450 000
Liikkuvat -hanketukiin	4 077 400	2 150 000
Liikkuva aikuinen -toimintaan**	1 170 000	1 420 000
Ikiliikkuja -toimintaan***	220 000	220 000
Yhteensä	8 231 111	6 240 000

Liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustusten päätavoitteena on lisätä väestön liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta koko elämänkulussa, erityisesti vähän liikkuvien keskuudessa. Kehittämisavustuksia oli mahdollista hakea valtakunnallisiin ja paikallisiin terveyttä ja hyvinvointia edistäviin liikuntahankkeisiin koskemaan kaikkia väestöryhmiä. Näiden avustusten avulla toimeenpannaan valtakunnallisella ja alueellisella tasolla erityisesti Liikkuvat-ohjelmia. Ohjelmat esitellään tarkemmin luvun lopussa.

Liikunnallisen elämäntavan valtakunnallisiin hankkeisiin haetaan avustusta OKM:stä ja paikallisiin kuntien hankkeisiin aluehallintovirastoista. Ministeriö käyttöön asettaa myönnettävät määrärahat aluehallintovirastoille.

OKM myönsi Liikkuvat -hanketukia (liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustuksia) yhteensä 1 620 000 euroa. Avustuksia saaneita hankkeita oli yhteensä 40 kpl. Aluehallintovirastot myönsivät liikunnallisen elämäntavan paikallisia kehittämisavustuksia puolestaan yhteensä 2 249 000 euroa 153 eri hankkeelle. AVIen myöntämien avustusten suuruus vaihteli reilusta sadasta tuhannesta eurosta noin tuhanteen euroon. Ministeriön myöntämässä avustuksissa vaihteluväli oli pääosin 14 000–101 000 euroa.

Hallitusohjelman (2019) mukaisesti aikaisempien vuosien kärkihanke ”Liikkuva koulu” -ohjelma laajennettiin koskemaan ihmisen eri elämänvaiheita. Muutoksen seurauksena syntyi Liikkuvat -kokonaisuus, joista löytyvät omat toimenpiteensä kaikille ikäryhmille.

Liikkuva perhe -ohjelma on suunnattu perheille. Sen tavoitteena on lisätä perheiden yhdessäoloa ja edistää liikunta-aktiivisuutta. Ohjelman kohderyhmänä ovat ne liikunnan toimijat, joiden kautta perheet voidaan tavoittaa. Tällaisia toimijoita ovat kunnat, liitot, liikuntaseurat sekä muut perheliikuntaa edistävät yhdistykset ja toimijat. Ohjelmaa koordinoi Suomen Latu.

Liikkuvan varhaiskasvatus, Liikkuvan koulun ja Liikkuvan opiskelun tavoitteena on edistää lasten ja nuorten fyysistä aktiivisuutta omissa toimintaympäristöissään. Tavoitteena on saavuttaa riittävä päivittäinen aktiivisuuden taso muun muassa kehittämällä toimintaympäristöjä tukemaan liikkumista, tarjoamalla erilaisia liikkumisen mahdollisuuksia sekä vähentämällä istumista. Lisäksi ohjelmien avulla edistetään lasten ja nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Ohjelmia koordinoi vuonna 2021 LIKES.

Vuodesta 1995 käynnissä ollut Kunnossa kaiken ikää (KKI) -ohjelma uudistui vuoden 2020 alusta alkaen **Liikkuva aikuinen** -ohjelmaksi. Ohjelman tavoitteena on edistää arkiaktiivisuutta, lisätä liikettä työelämään (liikkuva työelämä) sekä liikuntaneuvonnan kehittäminen kunnissa. Ohjelman kohderyhmänä on työikäinen väestö.

Ikiliikkuja-ohjelma on jatkoa Ikäihmisten liikunnan kansalliselle toimenpideohjelmalle (2012–2019) sekä Voimaa vanhuuteen -ohjelmalle (2005–). Sen kohderyhmänä ovat yli 65-vuotiaat, jotka eivät liiku riittävästi terveytensä kannalta. Ohjelman tavoitteena on tukea ilman säännöllisiä palveluja kotona asuvien toimintakyvyn heikentymisvaarassa olevien ikäihmisten liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta. Ohjelmaa koordinoi Ikäinstituutti.

10.1 Kansallinen ja eurooppalainen yhteistyö liikunnallisen elämäntavan edistämisessä

Liikuntapolitiikan koordinaatioelin (LIPOKO)

Hallitusohjelmassa (2019) yhtenä poikkihallinnollisena tavoitteena on liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden nostaminen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä. Tavoitteeseen liittyy tarve saada kaikki ministeriöt mukaan edistämään liikunnallista elämäntapaa. Ministeriöiden välisestä yhteistyöstä vastaa liikuntapolitiikan koordinaatioelin. LIPOKO seuraa ja arvioi ministeriöissä tehtävää fyysisen aktiivisuuden edistämistyötä hyödyntäen valtion liikunta-neuvoston tulostarkittuutta. Koordinaatioelimessä on mukana yksitoista ministeriötä sekä alan keskeiset järjestöt ja asiantuntijaorganisaatiot. Tavoitteena on, että poikkihallinnollisen yhteistyön avulla luodaan mahdollisuudet hyvinvoivaan ja liikunnalliseen elämään. Koordinaatioelimen toimintasuunnitelmassa on yhteensä 126 eri hallinnonalojen toimenpidettä, joiden toteutumisesta koordinaatioelin seuraa. Koordinaatioelimen puheenjohtajana toimii OKM.

Euroopan unionin yhteistyö

Maailman terveysjärjestö WHO Eurooppa laatii yhdessä Euroopan unionin kanssa kolmen vuoden välein vertailun EU neuvoston fyysisen aktiivisuuden suositusten toteutumisesta EU-jäsenmaissa (EU Physical Activity Country Factsheets). Uusimmat vertailutiedot ovat

kerätty vuonna 2021. Tietoa kerättiin muun muassa väestön fyysisestä aktiivisuudesta ja terveyttä edistävän liikunnan lisäämiseen tähtäävistä poliittisista toimista, liikunnan edistämisen poikkialueellisuudesta, olemassa olevista liikuntasuosituksista eri ikäryhmissä ja niiden toteutumisesta sekä koulu- ja työpaikkaliikunnan toimenpiteistä ja määristä. Vertailun perusteella on todettavissa, että EU:n fyysisen aktiivisuuden suositusten ja WHO:n Euroopan alueen fyysisen aktiivisuuden strategian toimeenpano edistyy. Yhä useammalla EU-maalla on käytössään poliittisia toimia ja strategioita väestön fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi.

Lähteitä

- Aluehallintovirasto. Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset.
 Saatavilla: <https://aviavustukset.fi/>.
- Ikiliikkuja -ohjelman verkkosivut. <https://www.ikainstituutti.fi/ikiliikkuja/>.
- Liikkuva aikuinen -ohjelman verkkosivut. <https://liikkuva aikuinen.fi/>.
- Liikkuva koulu -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvakoulu.fi/liikkuvakoulu>.
- Liikkuva opiskelu -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvaopiskelu.fi/fi>.
- Liikkuva perhe -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvaperhe.fi/>.
- Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvarhaiskasvatus.fi/fi>.
- Liikuntapolitiikan koordinaatioelin (LIPOKO) 2020–2023.
 Saatavilla: <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM030:00/2020>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustukset.
 Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikunnallisen-elamantavan-valtakunnalliset-kehittamisavustukset>.
- Peltonen, Milla, Petri Uusikylä, Harri Jalonen, Anne Kaarnasaari, Riikka-Leena Leskelä & Markus Öhman (2018).
 Kunnossa kaiken ikää -ohjelman arviointi. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2018:5.
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
 Valtiohallinto. Tutkihallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous.
 Saatavilla: <https://www.tutkihallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.
- WHO & Euroopan komissio. Physical activity country factsheets 2021. Saatavilla: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/data-and-statistics/physical-activity-fact-sheets>.

11 Liikunnan yhdenvertaisuus

- Liikuntalain mukaan tasa-arvon, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden tulee olla peruslähtökohtana kaikessa liikunnassa.
- Liikuntapalvelut ja liikunnan edellytykset tulee rakentaa yhteiskunnassa huomioimalla yhdenvertaisuuden toteutuminen.
- Soveltavalla liikunnalla tarkoitetaan toimintarajoitteisten henkilöiden liikuntaa, jonka toteuttaminen edellyttää soveltamista ja erityisosaamista.
- Soveltavan liikunnan kohderyhmään arvioidaan kuuluvan noin 15 % Suomen väestöstä.
- OKM tukee liikuntajärjestöjen yhdenvertaisuutta edistäviä hankkeita.
- Yhdenvertaisuuden tukemiseen on varattu liikuntabudjetista oma määrärahasa.

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan jokaisen ihmisen tasa-arvoista kohtelua riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, kansalaisuudestaan, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, vammastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta yksilöllisestä syystä.

Liikunnan yhdenvertaisuutta edistäville hankkeille myönnettiin vuonna 2021 yhteensä noin 989 000 miljoonaa euroa. Suurin avustus (110 000€) myönnettiin Suomen Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistysten liitto ry:n Liike-hankkeeseen. Toiseksi suurimman avustuksen (95 000 €) sai Suomen Voimisteluliitto ry:n ”Erityistä VoiMaa” -hanke. Pienin myönnetty avustus oli suuruudeltaan 6 000 euroa.

Maahanmuuttajien kotouttavan liikunnan hankkeille (2 kpl) myönnettiin yhteensä 80 000 euroa. Avustukset kohdistuivat Suomen monikulttuurinen liikuntaliitto ry:n maahanmuuttajanaisten vesiliikunnan edistämisen toimintaan (60 000 €) sekä Suomen Pesäpalloliitto ry:lle monikulttuurisen liikunnan edistämiseen (20 000 €). Kokonaisuudessaan maahanmuuttajien kotouttavaan liikuntaan kohdistettuja tarkkoja määrärahoja on kuitenkin vaikea arvioida, sillä suoraa määrärahaa ei ole myönnetty ja toiminta-avustukset sisältyvät usealle eri momentille.

Yhdenvertaisuus on laaja kokonaisuus, joka näkyy avustettavien hankkeiden monimuotoisuudessa ja erilaisissa teemoissa. Avustuksia osoitetaan monipuolisesti erilaisille tahoille, kuten järjestöille, korkeakouluille ja kunnille.

11.1 Soveltava liikunta ja vammaisurheilu

Soveltavan liikunnan kohderyhmänä ovat henkilöt, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan. Osallistuminen vaatii tällöin soveltamista sekä erityisosaamista. Kohderyhmänä ovat perinteisesti olleet toimintarajoitteiset, pitkäaikaissairaat sekä ne yli 65-vuotiaat henkilöt, joiden toimintakyky on selvästi heikentynyt iän takia. Vammaisurheilulla tarkoitetaan vammaisten henkilöiden urheilua ja liikuntaa. Soveltavan liikunnan yksilölliset tarpeet vaihtelevat voimakkaasti asuinympäristön sekä vammojen ja toimintarajoitteiden mukaan.

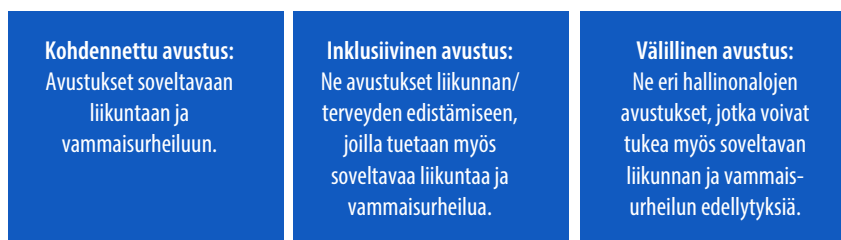
Soveltavan liikunnan kohderyhmään kuuluu noin 15 prosenttia Suomen väestöstä eli noin 700 000–800 000 henkilöä. Väestön ikääntyminen lisää väistämättä toimintarajoitteisten henkilöiden määrää Suomessa, mikä kasvattaa myös soveltavan liikunnan palveluiden tarvetta tulevina vuosikymmeninä.

Merkittävimpiä soveltavan liikunnan järjestäjiä ovat kunnat, järjestöt, seurat ja yhdistykset, yritykset, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajat sekä koulut. Vajaa kolmannes lajiliitoista (noin 20 liittoa) on joko keskittynyt vammaiskilpa- ja huippu-urheiluun tai tarjoaa sovellettuja palveluita toimintarajoitteisille henkilöille. Arviolta noin joka kymmenes urheiluseura tarjoaa soveltavan liikunnan toimintaa.

Soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun edistämiseksi OKM on viime vuosina muun muassa uudistanut valtionavustusten hakukriteerejä. Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustuksen yhdeksi kriteeriksi on lisätty yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien velvoite. Seuratoiminnan kehittämistuessa ja liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustuksissa huomioidaan liikunnan yhdenvertaisuuden edistäminen. Liikuntapaikkarakentamisen avustuksia myönnettäessä hankkeilta vaaditaan esteettömyys selvitystä.

Soveltavaa liikuntaa ja vammaisurheilua tukevat avustukset voidaan jakaa avustusmuodoittain suoriin avustuksiin, inklusiivisiin sekä välillisiin avustuksiin (kuvio 7).

Kuvio 7. Soveltavan liikunnan avustusmuodot. Pyykkönen, T & Rikala, S. (2018, s. 46).

Valtion liikuntabudjetissa suoraan soveltavaan liikuntaan, ikääntyneiden liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdennetut määrärahat olivat arviolta noin 4,6 miljoonaa euroa (taulukko 44). OKM myönsi noin 2,6 miljoonaa euroa soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun järjestöille yleisavustuksina. Seuratoiminnan kehittämistuesta myönnettiin arviolta noin 427 700 euroa soveltavaa liikuntaa sisältäviin hankkeisiin. Valtakunnallisista ja alueellisista Liikkuvat-hanketuista 512 000 euroa kohdistui soveltavan liikunnan edistäviin hankkeisiin. Liikunnallisen elämäntavan paikallisia varsinaisia soveltavan liikunnan hankkeita oli yksi, jolle myönnettiin 89 590 euroa. Tämän lisäksi oli useampi hanke, joiden toimintasuunnitelmassa mainittiin soveltava liikunta. Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön avustuksesta 600 000 euroa osoitettiin vammaishuippu-urheiluun. Tarkkoja avustummääriä on haasteellista esittää, koska liikuntabudjetissa ei ole soveltavalle liikunnalle ja vammaisurheilulle omaa momenttiaan.

Taulukko 44. OKM:n soveltavaan liikuntaan, ikääntyneiden liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdentamat avustukset 2017–2021 (€), indeksikorjaamaton. Lähteet: Aluehallintovirasto; Esittelymuistiot; SALAMA

Hakija	2017	2018	2019	2020	2021
Soveltavaa liikuntaa ja vammaisurheilua edistävien järjestöjen yleisavustus*	2 793 000	2 752 000	2 878 000	2 898 000	2 576 000
Seuratuki**	128 800	221 500	485 500	708 500	427 700
Vammaisurheilun osuus huippu-urheiluyksikön avustuksesta	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Urheilija-apurahat	220 000	219 000	212 000	243 667	62 000
URA-säätiön opiskeluapurahat	6 000	3 000	6 000	7 500	7 500

Hakija	2017	2018	2019	2020	2021
Liikkuvat-hanketuet (valtakunnalliset ja alueelliset hankkeet)	276 000	309 150	571 000	823 000	512 000
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen (paikalliset hankkeet)	77 958	115 700	56 175	221 380	89 590
Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	503 000	350 000	412 000	498 000	470 000
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämisavustus***	31 880	31 880	75 000	0	95 000
Koulutuskeskusten kehittämishankkeet	20 000	0	70 000	70 000	89 000
Suurtapahtumat	66 000	75 000	175 500	165 000	45 000
Kansainvälinen toiminta	30 000	100 000	0	0	0
Yleiset projektit	142 000	119 000	254 000	31 500	50 000
Yhteensä	4 941 038	4 921 630	5 814 475	6 266 547	4 596 090

*Sis. Paralympiakomitea, kuurojen urheiluliitto ry, Soveli ry

**Arvio avustussummasta, joka on kohdennettu soveltavaan liikuntaan

***Vuoden 2018 osalta käytetään vuoden 2017 lukua, koska vuoden 2018 lukua ei kyetty arvioimaan.

Kokonaisuudessaan valtion liikuntabudjetista suoraan soveltavaan liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdennetut määrärahat ovat kasvaneet viime vuosina. Kasvua selittää erilaisien hankeavustusten määrän kasvu. Valtakunnallisia ja alueellisia Liikkuvat-hanketukia ja paikallisten liikunnallisen elämäntavan hanketukia on kohdistunut yhä enemmän soveltavaan liikuntaan ja ikääntyneiden liikuntaan. Lisäksi teema on sisältynyt aiempaan useampaan seuraturkihankkeeseen.

Soveltavaan liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdentuneista avustuksista suurin osa myönnettiin valtakunnallisille järjestöille ja paikallisyhdistyksille. Vain tutkimus- ja kehittämisavustuksista osa kohdentui kunnille, oppilaitoksille tai muille julkisoikeudellisille yhteisöille. Urheilija-apurahat myönnettiin suoraan vammaisurheilijoille.

Paikallistasolla kuntien soveltavan liikunnan ja ikääntyneiden liikuntapalvelut sekä erilaiset tukitoimet (kuten avustaja-, apuväline- ja kuljetuspalvelut) ovat keskeisessä asemassa edistämässä yhdenvertaisuutta koko väestölle. Kuntien soveltavan liikunnan palveluita kartoittaneessa kyselyssä ilmenee, että soveltavan liikunnan palvelut ovat kehittyneet

viime vuosina vakaasti kunnissa. Selvityksen mukaan kunnista noin 40 prosenttia arvioi soveltavan liikunnan tilanteen parantuneen jossain määrin. Puolestaan joka kymmenes kunnista arvioi tilanteen parantuneen merkittävästi aikaisemmasta.

Kunnat käyttivät soveltavaan liikuntaan keskimäärin noin 2,3 euroa asukasta kohden vuonna 2019. Reilu kolmannes kunnista jakoi avustuksia yhdistyksille soveltavan liikunnan toimintaan. Reilu puolet kunnista tarjosi kuntalaisille alennuskortin, joka mahdollisti esimerkiksi uimahallin ja/tai kuntosalin käyttämisen ilmaiseksi tai alennettuun hintaan.

Lähteitä

- Ala-Vähälä, Timo ym. (2021): Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa 2019. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2021:3.
- Aluehallintovirasto. Liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustukset. Saatavilla: <https://aviavustukset.fi/>.
- Kokko, S., Hämylä, R., & Martin, L. (toim.) (2021): Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2021:1.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Erityisavustus liikunnan kansalaistoiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämishankkeisiin. 2021. Saatavilla: <https://okm.fi/-/erityisavustus-liikunnan-kansalaistoiminnan-tasa-arvon-ja-yhdenvertaisuuden-kehittamishankkeisiin>.
- Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609.
- Pyykkönen, T & Rikala, S. (2018). Valtio soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun edistäjänä. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2018:2.
- Valtion liikuntaneuvosto. (2015). Vammaisurheilu ja erityisliikunta lajiliitoista. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2015:1.
- Saari, A. (toim.) (2021): Liikuttaako? Toimintarajoitteisille henkilöille suunnatun Liikkujakyselyn ja Seura-kyselyn raportti. Suomen Paralympiakomitea.
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä. Suomen Paralympiakomitea ry:n internetsivut: Terminologia. <https://www.paralympia.fi/paralympiakomitea/medialle/terminologiaa>. Viitattu 21.10.2021.
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.
- Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

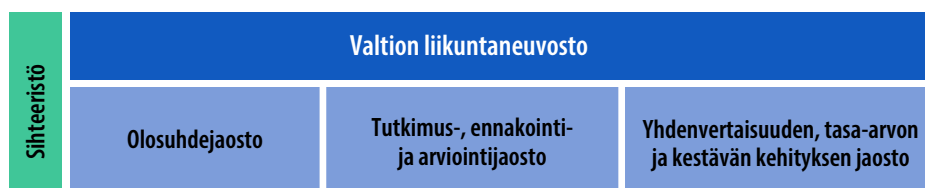
12 Valtion liikuntaneuvosto

- Valton liikuntaneuvosto (VLN) on liikuntalaissa (390/2015) määritelty OKM:n asiantuntijaelin.
- Sen tehtävänä on arvioida valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tehdä aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä.
- Valtioneuvosto asettaa liikuntaneuvoston eduskunnan toimikaudeksi.

Valtion liikuntaneuvostossa on puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja enintään 10 muuta jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Neuvostolla on lisäksi jaostoja asioiden valmistelua varten. Liikuntaneuvoston käytännön työstä vastaa ministeriössä kolmehenkinen sihteeristö sekä valtion nuorisoneuvoston kanssa jaettu hallinnollinen avustaja. Liikuntaneuvoston toimintaan oli vuonna 2021 varattu 480 000 euroa rahapeli-toiminnan tuotoista, joista käytettiin noin 460 000 euroa.

Toimikaudella 2019–2023 liikuntaneuvostolla on kolme jaostoa (kuvio 8). Jaostot valmistelevat lausuntoja ja esityksiä liikuntaneuvostolle toimialansa ajankohtaisista asioista sekä valmistelevat ja koordinoivat liikuntaneuvoston arviointi- ja ennakointitehtävää. Jaostot edistävät liikuntaa koskevan tutkimustiedon systemaattista hyödyntämistä liikuntapolitiikan suunnittelussa ja toimenpiteiden arvioinnissa. Olosuhdejaosto valmisti päätettävään vuonna 2020 liikuntapaikkarakentamisen uutta suunta-asiakirjaa.

Kuvio 8. Valtion liikuntaneuvoston rakenne.

Toimikaudella 2019–2023 liikuntaneuvoston ydintavoitteita ovat:

- Liikunnan, urheilun ja fyysisen aktiivisuuden edistämisen poikkihallinnollisuus sekä painoarvo yhteiskunnallisessa päätöksenteossa vahvistuvat.
- Liikuntaan, urheiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen liittyvä valmistelu ja päätöksenteko pohjautuvat luotettavaan tietoon, mikä lisää toiminnan vaikuttavuutta.
- Liikunta- ja urheilukulttuuri on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen. Liikunta- ja urheilukulttuuri edistää kestävästä kehitystä ja vähentää eriarvoisuutta.

Vuonna 2021 liikuntaneuvosto antoi lakisäätöiset lausuntonsa liikuntapaikkarakentamiseen, liikuntaa edistäville järjestöille ja liikuntatieteelliseen toimintaan myönnettävistä valtionavustuksista, valtiontalousarviosta vuodelle 2021 sekä julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020–2024. Lisäksi VLN antoi seuraavat lausunnot ja kannanotot:

- [VLN:n lausunto: Luonnos valtioneuvoston koulutus-poliittiseksi selonteoksi.](#)
- [VLN:n lausunto Fossiilittoman liikenteen tiekartasta.](#)
- [VLN:n lausunto Valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021–2032.](#)
- [Lausunto: Rahapelitoiminnan tuoton alenemisen vaikutuksia selvittäneen työryhmän ehdotukset.](#)
- [10 toimenpidettä liikunnan lisäämiseksi kunnassa – Valtion liikuntaneuvoston viesti kuntavaaleihin 2021.](#)
- [VLN lausunto koronarajoitusten purkamisesta.](#)
- [VLN:n lausunto sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta.](#)
- [VLN:n lausunto luonnon virkistyskäytön strategiasta.](#)
- [VLN:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön muuttamisesta.](#)

Lausuntojen lisäksi liikuntaneuvosto teki aloitteen tarpeesta huomioida yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja kestävä kehitys tutkimus- ja tiedonvälitysyhteisöjen valtionavustuskriteereissä.

VLN:n julkaisut vuonna 2021:

- [Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020](#)
  - [Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020 -julkaisun erillisliite 1](#)
  - [Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020 -julkaisun erillisliite 2](#)
- [Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen \(KIHU\) arviointi](#)
- [Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa 2019](#)

Liikuntaneuvosto järjesti yhteistyökumppaniensa kanssa Kansallisen liikuntafoorumin koronapandemiasta johtuen webinaarina, joka keräsi noin 300 osallistujaa valtionhallinnosta, kunnista, järjestöistä, tutkimuslaitoksista, yrityksistä ja muista toimijoista. Foorumin teema oli liikunnan arvo. Lisäksi foorumissa oli esillä liikuntapolitiikan ajankohtaiset asiat ja katsaus päättyneeseen huippu-urheilun olympiadiin. VLN:n muut tilaisuudet:

- 27.5.2021 Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020 raportin julkistamistilaisuus, webinaari (noin 300 osallistujaa)
- 16.6.2021 Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen arvioinnin julkaisu-tilaisuus, webinaari (noin 120 osallistujaa)
- 22.9.2021 Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa 2019 -selvityksen julkistaminen, webinaari (140 osallistujaa)
- 14.12.2021 Koululaisten ja varusmiesten fyysinen toimintakyky 2021 -webinaari (Move! -mittaus tulosten julkaisutilaisuus, noin 300 osallistujaa)

Syksyllä 2021 toteutettiin fyysisen toimintakyvyn Move! -mittaukset viides- ja kahdeksaluokkalaisille oppilaille osana peruskoulujen liikunnanopetusta. OKM/VLN vastaa valtakunnallisen tiedonkeruun toteuttamisesta ja raportoinnista (järjestelmätoteuttaja CSC -Tieteen tietotekniikan keskus). Valtakunnallisessa tiedonkeruussa raportoitiin noin 107 000 oppilaan mittaustulokset. Mittauksissa selvitettiin oppilaiden kestävyyttä, voimaa, nopeutta, liikkuvuutta, tasapainoa ja motorisia perustaitoja. Move! -mittausten tarkoituksena on kannustaa lapsia ja nuoria fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move! -mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Lähteitä

Valtion liikuntaneuvosto, kannanotot ja lausunnot.

Saatavilla: www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/.

Valtion liikuntaneuvoston verkkosivut. Saatavilla: www.liikuntaneuvosto.fi.

LÄHTEET

- Aarresola, O & Itkonen, H & Salmikangas A-K & Mäkinen, J. (2018). Liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyö, osallistuminen ja jäsenyys. Teoksesta: Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018. toim. Mäkinen, J. Kihun julkaisusarja.
Saataavilla: https://kihuenergia.kihu.fi/tuotostiedostot/julkinen/2019_jar_aikuisvest_sel71_85829.pdf.
- Ala-Vähälä, T ym. (2021): Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa 2019. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2021:3. Aluehallintovirasto. Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset.
Saataavilla: <https://aviavustukset.fi/>.
- Arpajaislaki 23.11.2001/1047.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805.
- Council of Europe Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events. CETS No.218.
- Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions. CETS No.215.
- Dopingin vastainen yleissopimus (SopS 23/1990).
- Dopinglinkki -verkkopalvelu. Saataavilla: www.dopinglinkki.fi.
- Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa ja erityisesti jalkapallo-otteluissa (SopS 9/1987).
- Hakkarainen, P & Karjalainen, K & Ojajärvi, A & Salasuo, M. (2015). Huumausaineiden ja kuntodopingin käyttö ja niitä koskevat mielipiteet Suomessa vuonna 2014. Yhteiskuntapolitiikka 80(4), 319–333.
- Harrastuspassin verkkosivut. <https://www.harrastuspassi.fi/>.
- Ikiliikkuja -ohjelman verkkosivut. <https://www.ikainstituutti.fi/ikiliikkuja/>.
- Isoaho, K & Summanen, A-M. (2019). Liikkuva koulu -ohjelman kärkihankekauden 2015–2018 ulkoinen arviointi. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2019:4.
- Karjalainen, K & Hakkarainen, P & Salasuo, M. (2019). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Tilastoraportti 2/2019.
- Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen verkkosivut. <https://kihu.fi/>.
- Kokko, S., Hämylä, R., & Martin, L. (toim.) (2021): Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2021:1.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta 11.8.2017/531.
- Laki arpajaislain muuttamisesta 21.12.2016/1286.
- Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705. .
- Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain kumoamisesta 21.12.2016/1288.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.
- Lehtonen, K & Hakonen, H. (2013). Liikunnan harrastaminen ja vapaaehtoistyö urheiluseuroissa. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2013:6.
- Liikkuva aikuinen -ohjelman verkkosivut. <https://liikkuva aikuinen.fi/>.
- Liikkuva koulu -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvakoulu.fi/liikkuvakoulu>.
- Liikkuva opiskelu -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvaopiskelu.fi/fi>.
- Liikkuva perhe -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvaperhe.fi/>.
- Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvarhaiskasvatus.fi/fi>.
- Liikunta-asetus 30.04.2015/550.
- Liikuntalaki 10.04.2015/390.
- LIPAS. Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki. Saataavilla: <https://lipas.fi/etusivu>.
- Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit. Saataavilla: <https://vos.oph.fi/rap/>.
- Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus – yksikköhintojen ja rahoituksen määrättyminen vuonna 2021. Oppaat ja käsikirjat 2021:5.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan rahoitus. <https://minedu.fi/liikunta/rahoitus>. Viitattu 24.10.2021.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirja 2020–2024.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2018:24.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkarakentamisen rahoitussuunnitelma.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2014:4.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatoiltojen perustamishankkeiden investointiavustukset. Myönnetty avustukset 2020.
Saataavilla: <https://okm.fi/-/liikuntapaikkojen-ja-niihin-liittyvien-vapaa-aikatoiltojen-perustamishankkeet>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Seuratoiminnan kehittämistuki (seuratuki).
Saataavilla: <https://okm.fi/-/seuratoiminnan-kehittamistuki-seuratuki>.
- Peltonen, M & Uusikylä P & Jalonen, H & Kaarnasaari, A & Leskelä, R-L & Öhman, M. (2018). Kunnossa kaiken ikää -ohjelman arviointi. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2018:5.
- Pyykkönen, T & Rikala, S (2018). Valtio soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun edistäjänä. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2018:2.
- Rikala, S (2018): Valtio soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun edistäjänä –selvityksen taustamateriaali. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2018:4.
- Saari, A. (toim.) (2021): Liikuttaako? Toimintarajoitteisille henkilöille suunnatun Liikkuajakyselyn ja Seura-kyselyn raportti. Suomen Paralympiakomitea
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Salasuo, M & Piispa, M. (2012). Kuntodoping. Näkökulmia dopingaineiden käyttöön huippu-urheilun ulkopuolella. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 126.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:10.
- Suomen Olympiakomitean verkkosivut. <https://www.olympiakomitea.fi/>.
- Suomen Paralympiakomitean verkkosivut. <https://www.paralympia.fi/>.
- Suomen Paralympiakomitea ry:n internetsivut: Terminologiaa.
<https://www.paralympia.fi/paralympiakomitea/medialle/terminologiaa>. Viitattu 21.10.2021.
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.
- Suomen tullit. Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2020. Dopingrikokset.
<https://tulli.fi/tietoa-tullista/tullin-toiminta/julkaisut>. Viitattu 20.10.2021.
- Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry. Dopingtestitulostot.
Saataavilla: <https://suek.fi/antidopingtoiminta/dopingvalvonta/dopingtestitulostot/>.
- Tieteellisten seurain valtuuskunta. Liikunta-alan kansainväliset konferenssit ja kokoukset. Myönnetty avustukset 2020. Saataavilla: <https://www.tsv.fi/fi/avustukset/liikunta-alan-kansainvaliset-konferenssit-ja-kokoukset/my%C3%B6nnetyt-avustukset>.
- Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Julkisten menojen hintaindeksi. Kuntatalous tehtävälueittain. Opetus- ja kulttuuritoimi. Saataavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.
- Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Julkisten menojen hintaindeksi. Valtiontalous hallinnonaloittain. Opetusministeriön hallinnonala. Saataavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.
- Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Rakennuskustannusindeksi. Saataavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.
- Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi. <http://www.stat.fi/til/jmhi>. Viitattu 24.10.2021.
- Tilastokeskus. Kuntatalous. <https://www.stat.fi/til/pta/>. Viitattu 5.11.2021.
- Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. <http://www.stat.fi/til/rki/>. Viitattu 24.10.2021.
- Tilastokeskus. Väestö. Väestörakenne. Saataavilla: <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>.
- Valtiokonttori. Tutkihallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous.
Saataavilla: <https://www.tutkihallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.
- Valtiokonttori. Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2021. Opetusministeriön hallinnonala.
Saataavilla: <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/julkishallinnon-palvelut/maaraykset-ja-ohjeet/>.
- Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.
- Valtioneuvoston asetus liikunnan edistämisestä 30.4.2015/550.
- Valtioneuvosto. Liikuntaa edistävälle järjestöille lähes 42 miljoonaa euroa. Saataavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/liikuntaa-edistaville-jarjestoille-lahes-42-miljoonaa>. Viitattu 21.10.2021
- Valtion liikuntaneuvosto, kannanotot ja lausunnot.
Saataavilla: www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/.
- Valtioneuvoston kanslia. Hallituksen vuosikertomukset 2012–2021. Tilinpäätöslaskelmat. Hallituksen julkaisusarja 3/2013, 3/2014, 3/2015, 5/2016 & 3a/2017, Valtioneuvoston julkaisusarja 3/2018 sekä Valtioneuvoston julkaisuja 2019:12; 2020:4 & 2021:33.
- Valtion liikuntaneuvosto. (2015). Vammaisurheilu ja erityisliikunta lajiliitoista. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:1.
- Valtion liikuntaneuvoston verkkosivut. Saataavilla: www.liikuntaneuvosto.fi.
- Valtiovarainministeriö. Valtion talousarvioesitykset. Saataavilla: <http://budjetti.vm.fi>.
- Valtiovarainministeriö. Valtion tilinpäätöskertomukset 2011. Valtiovarainministeriön julkaisuja 17a/2012.
- WHO & Euroopan komissio. Physical activity country factsheets 2021. Saataavilla: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/data-and-statistics/physical-activity-fact-sheets>.
- Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-736-9 PDF